

להשיבו, אבל לא עזב מלדרוש, והאיש הנ"ל התקרב מול מרן הד"ח ואמר בחרדה ובתמימות כי לא היה יכול להביט צער הרבי בעת חתיכת המוציא, ולכן השחזי הסכין, והרים מרן הדברי חיים זי"ע עליו בקול ואמר: תחיה ק"כ שנים, והאיש השיב אמן, ואינני מוותר אפילו על אחת... וכך היה שהאיש האריך ימים. **האדמו"ר מדעעש:** צדיקים שהוציאו מילה מהפה... יש איזה עובדא שאמר לגבי שערות לבנות...

מרן שליט"א: שמעתי זאת ממרן אאדמו"ר זי"ע על זקה"ק מגארליץ זי"ע, שבימי בחרותו עדיין לא צמחו שערות זקנו ולא היה לו חתימת זקן, בעוד שאחיו הצעירים ממנו כבר גדל זקנם. פעם בישבו אצל השולחן הטהור של מרן הדברי חיים זי"ע הפטיר אחד מאחיו איזה דבר בדיחותא עליו על שהוא כבר בא בשנים ואין לו חתימת זקן, ולשמע הדברים עלתה בת שחוק על פני המסובים. כאשר הבחין בכך מרן הדברי חיים דרש לדעת לשחוק מה זו עושה, וכמובן שהיו מוכרחים לענות לו, והשיבו לו ששוחקים מרבי ברוך שאין גדלים לו שערות זקנו.

נענה מרן הדברי חיים ואמר, עוד יצמח לו זקן לבן... והנוכחים הבינו שכוונתו בדרך בדיחותא שכשיהיה זקן בא בימים עוד יגדל לו זקן לבן. אך לא עברו ימים מרובים והתחיל לצמוח לזקה"ק מגארליץ זקן, והשערות שכלפי חוץ היו שערות שחורות, אבל כלפי פנים היו השערות לבנות.

הרה"ק מגארליץ זי"ע היה ידוע עם הביטויים שלו... מרן אאדמו"ר זי"ע סיפר אודות אחותו פעסיל ע"ה, שכששהה אביו זקה"ק מרודניק אצל אביו בגארליץ היה אומר עליה זקה"ק מגארליץ: ראו היאך שהיא מסתובבת כאן כמו אלמנה'לי קטנה, וכך היה קורא לה קליינע אלמנה'לי, עד שאמר לו בנו זקה"ק מרודניק: אבא, למה אתה עושה כאלו ווערטלעך... אמר לו אביו: וכי אין אתה רואה שאין לה בעל, אם כן היא אלמנה קטנה, וכך פטר אותה. לימים נישאה לבעלה - הרה"צ רבי משה הלברשטאם זצ"ל בנו של הרה"ק רבי אשר מאיר מבאכניא זצ"ל - ולאחר כשנתיים מהחתונה נפטר בעלה זצ"ל ונשארה אלמנה צעירה, ואז הבינו למפרע דבריו הק'.

את ר' חיים געלב מאמריקא הכרתם?

האדמו"ר מדעעש: היכן התגורר?

מרן שליט"א: בויליאמסבורג, הוא תמיד אסף כסף לצדקה... הוא היה חסיד גארליץ, וסיפר שהיה לו הבטחה מהרה"ק מגארליץ שיהיה 'ערליכער איד' גם באמריקא... שמעתי זאת ממנו בצעירותי, שאביו ז"ל נסע לאמריקא בעבור פרנסה והיה אמור שלאחר

הרה"ק רבי משה משינאווא זי"ע שנתגדל אצלו] הוא חלוש מאד, וכי הוא לא יהיה אלטע איד... וסיים אותו יהודי את סיפורו, הנה אתה רואה כעת שאני 'אלטע איד', ועדיין אני משתעל...

הגה"צ אב"ד קהילותנו בארה"ב שליט"א: רבי משה'לע נתגדל בצאנז מקטנותו [אחר שנתייתם מאמו ע"ה הרבנית של הרה"ק משינאווא], וכבר אז היה חולה וחלוש, וכאשר בקשו ממרן הדברי חיים שיתפלל בעדו, השיב שהוא עוד יהיה זקן וישברו דלתות הבית כדי להיכנס אליו.

האדמו"ר מדעעש: היה כמה וכמה עובדות עמו.

האדמו"ר מדעעש: זקני כ"ק האדמו"ר רבי יוסף מדעעש זצ"ל הסתופף הרבה אצל הרה"ק רבי משה'לע משינאווא זי"ע, וסיפר שפעם עמד מאחוריו בעת אמירת הלל, והרהר לעצמו שמי יתן ויזכה אותי השי"ת שעוד אזכה לעוד שנים לשמוע ממנו אמירת ההלל... ותוך כדי שחשב זאת הסתובב אליו רבי משה'לע ואמר לו: לא אמות כי אחיה... צדיקים הרגישו... הכל היה פתוח להם...

מרן שליט"א: צדיקים אמרו שהמדרגה הכי קטנה של צדיק זה תפיסת מחשבה...

האדמו"ר מדעעש: זקני שאני קרוי על שמו, הרה"ק רבי יצחק יחיאל מיכל זצ"ל, היה בנו של הרה"ק רבי משה מדעעש זי"ע, ונולד בשנת תרכ"ג, והבר מצוה היה בשנת תרל"ו, ואביו לקח אותו לצאנז להנחת תפילין, וזה היה מהזמנים האחרונים... וכשנכנסו אל מרן הדברי חיים אמר לו, תסתכל היטב עלי, הרי תהיה יהודי זקן ואז תיזכר שראית 'ערליכע איד'... ומזה כבר הבינו אז שהוא יהיה זקן... וכך היה, שהוא היה מבוגר מאחיו הרה"ק הכנסת יחזקאל זצ"ל בשבע שנים, אבל האריך שנים יותר ממנו בכעשר שנים.

מרן שליט"א: מסופר שהיה יהודי אחד זקן ושבע ימים, ושאלו כמה פעמים במה הארכת ימים, וסיפר שפעם היה בצאנז, ובעת ברכת המוציא בשוה"ט ליל שב"ק, ראה שנתקשה מרן הדברי חיים לחתוך החלה, כי הסכין לא היה מושחז, והלה תמה על המשמשים שרואים איך שהרב מתקשה לחתוך, ולמה לא מכינים סכין טוב, וחשב שאולי מקרה הוא ולסעודת מחר יכינו כבר סכין אחר וטוב, אבל לשוא תקותו, ולכן התיישב בדעתו שלצורך זה ישאר לשבת שני. והוא ידאג שהסכין לכבוד שבת יהיה מושחז, וכן עשה.

בשבת שלאחר מכן כשלקח מרן הדברי חיים זי"ע את הסכין בידו ופרוסת המוציא נחתכה בקלות, התחיל לדרוש אחרי המשחז, אבל ההמון חשב מאופן דרישתו שמקפיד על זה כדרכו לפעמים, ונחרדו

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

יחד עם עוד מאות רבות מאנ"ש ומאות מתושבי העיר בית שמש את מעמד חנוכת בית מדרשנו המפואר בנין 'בית משה דוד' שהוקם ונבנה ע"י משפחת גוטמן המפוארה שליט"א האחים הרה"ג ר' שלמה צבי שליט"א מח"ס דברי שלמה, והרה"ג ר' ישראל נח שליט"א מח"ס ממשקה ישראל למנחה, לעילוי נשמת אביהם הרבני מוה"ר משה דוד גוטמן ז"ל ראש הקהל דקהלתנו הק' בירושלים עיה"ק שהיום חל יום היארצייט שלו.

את המעמד פיארו בהשתתפות אדמו"רי ורבני העיר, כמו גם אישי ציבור, ועוד רבים. כשהיכל בית המדרש היה מלא וגדוש בהמוני אנ"ש ובתושבי העיר שהגיעו להשתתף במעמד המרומם. מקומות ייחודיים הוקצו לעשרות תלמידי הכיתות הגבוהות בתלמוד תורה דרכי אבות בעיר.

המעמד כולו היה מלווה בכלי זמר ע"י הר"ר יקותיאל יהודה שפיצר מאלעד, ובחבר המשוררים בניצוח הר"ר פנחס פולק מבית שמש, שהנעימו משך כל המעמד בניגוני שמחה ברוב עוז וחדוה.

בנין בית מדרשנו החדש נבנה בהשקעה עצומה ובשימת לב רבה, כשבמשך כמה וכמה שנים שקדו העוסקים במלאכה ודקדקו בכל פרט ופרט, ועתה הושלמה בניית הבניין, אשר ביופיו הרי הוא אחד מבתי המדרשות המפוארים בעיר בית שמש, וכל הנקלע אליו עומד משתומם ואומר ברקאי.

פרוייקט הבנין כמו גם שאר מפעלות הקודש בעיר מנווטים ביד אומן ע"י מנכ"ל המוסדות הר"ר משה בצלאל גנזל הי"ו, ששמו יצא לתהילה בדאגתו לכל פונה באשר יהיה בכלל, ובמסירותו המיוחדת לקהל חסידי צאנז בעיר בפרט.

את המעמד פתח בדברים נרגשים מנכ"ל המוסדות הר"ר משה בצלאל גנזל הי"ו, כאשר ברוב רגש ביטא את רגשות אנ"ש כשזכו לבוא אל המנוחה והנחלה חנוכת בית ה' שנבנה כליל בהדרו ברוב פאר כראוי וכיאות.

בדבריו הביע בשם בני הקהילה את רוב ברכת הכרת הטוב לתורמים החשובים משפחת גוטמן הי"ו ובניה הרה"ג ר' שלמה צבי שליט"א והרה"ג ר' ישראל נח שליט"א, אשר מלבד מה שהרימו נדבתם קודש לבנין בית ה', הרי שהיו מעורבים בכל פרט מהבניה בעצה ותושיה, באומר ובמעש לא שקטו ולא נחו עד אשר זכו לראות הבנין עומד על תילו בפאר והדר.

כן הודה בדבריו להנגיד הנכבד מוה"ר מנחם מענדל רייך הי"ו אב"י בקרית הבעש"ט, אשר זכה בזכות קומת העזרת נשים לעילוי נשמת אמו האה"ח הצוה"ח מרת פרידא גילה ע"ה אשת להבחל"ח הרה"ג רבי בן ציון רייך שליט"א נאמן בית רבוה"ק.

דברים מיוחדים הקדיש בדברי תודה וברכה להעסקן הנמרץ הרה"ח ר' אהרן הופמן הי"ו מנהל רשת כוללי מבצר התורה דחסידי צאנז, אשר מלבד

תקופה ישוב לגארליץ, אבל במשך הזמן הצליח שם בעסקיו ושלח מכתב לבני ביתו שיבואו כולם אליו לאמריקא. אמו ע"ה חששה מאד לנסוע למקום של שמד ולא רצתה לנסוע, והחליטו להיכנס אל הרה"ק מגארליץ, והיא אמרה שאין רצונה לנסוע לשם שהרי אי אפשר להישאר שם ביהדות ולא תוכל לגדל את בנה חיים'ל לתורה. והרה"ק מגארליץ לקח אותו בחיקו והניח ידו על ראשו ואמר: חיים'ל, אתה תשאר ערליכער איד גם באמריקא... ואכן הוא וכל צאצאיו המה יהודים יראים ושלמים ובני תורה, שזה היה דבר נדיר ביותר באמריקא של אותם הימים... ושמעתי ממנו שהיו לו הרבה נסיונות שמה, בעיקר כאשר הוכרח להתגייס לצבא שם והיה יהודי בודד בכל הגדוד, ותמיד כאשר בא לידי נסיון נראתה לו דמות דיוקנו של הרה"ק מגארליץ באומרו: חיים'ל, אתה תשאר ערליכער איד גם באמריקא... וכך הצליח לעמוד בנסיון.

היו לו עינים צופיות... מרן אדמו"ר זי"ע סיפר עליו שהיה כל ימיו בדיחא דעתיה והיה אומר ווערטלעך, אולם בסוף ימיו כמעט ולא עלתה בת שחוק על שפתיו, והיו שדימו בנפשם שנפל למרה שחורה. פעם שוחחו כמה מבני הבית מחוץ לחדרו, ושחקו מאיזה ענין בקול, וכששמע הרה"ק מגארליץ את קול השחוק, יצא אליהם ואמר: לאכט'ס לאכט'ס, אם הייתם יודעים מה עומד לבוא על בניכם, הייתם שוכבים על פניכם ובוכים, או ווי מה שעומד לבוא... כאשר סיפר זאת בנו זקה"ק מרודניק בשנת תרע"ו בתקופת המלחמה העולמית הראשונה, כאשר אמרו לו שישנם כעשרת אלפים אלמנות מבני ישראל רח"ל והרבה פליטים, הוסיף ואמר: כששמעתי את דברי אבי ידעתי שיבואו צרות, אבל על צרות נוראות כאלו לא פללנו. ואחר כך הוסיף, ועכ"ז אילו ידעתי שעל זה נתכוון אבי, הייתי שש ושמת, אבל תאמינו לי אילו ראיתם כל מה שאני רואה היום כפי מה ששמעתי מאבי, הייתם אתם נופלים לארץ ובוכים בבכיות נוראות. ומרן אדמו"ר זי"ע אמר, שבשעת מעשה לא היה מסוגל להבין איך אפשר לומר כן כאשר ישנם צרות נוראות כל כך. אמנם אחר כך בשנות השואה האיומה רח"ל ראו הכל את הכוונה האמיתית.

האדמו"ר מדעעש: ידוע שהרה"ק מגארליץ ביקש מאחיו הרה"ק משינאווא שיסע עמו לאמריקא...
מרן שליט"א: הוא טען שהרי היהודים יגיעו לאמריקא וצריכים להכין להם המקום... אבל הרה"ק משינאווא אמר לו שכבר אין זה בכוחו ושיסע לבדו, והרה"ק מגארליץ אמר שאם יסע לבדו יאמרו שנסע עבור כסף...
האדמו"ר מדעעש: מדרגות של צדיקים...
מרן שליט"א: המקום ינחם וכו'.

מעמד חנוכת בית מדרשנו

ברמה ב' בבית שמש

בנין 'בית משה דוד'

ברוב פאר והדר חגגו בני קהלתנו הק' בבית שמש

למען בנין בית מקדש מעט.

מרן שליט"א נכנס לחדרו, שם שוחח מרן שליט"א עם הדומו"צ הגרפ"ט בינדר שליט"א בעניני מוסדותינו הק' ובתי מדרשנו בעיר, ובדק מרן שליט"א המזוזה החדשה שנכתבה ונודבה ע"י הסופר המומחה הרה"ח ר' שלמה יצחק הרשקוביץ מפעיה"ק. אח"כ נטל מרן שליט"א ידיו למעמד קביעת המזוזה.

מרן שליט"א בירך בקול להבות 'לקבוע מזוזה', וקבע המזוזה המהודרת בפתח בית המדרש, כשכל בני קהלתנו הק' עומדים נרגשים במקומותיהם בהיכל בית המדרש מביט וצופה מתוך היכל בית המדרש ועונה אמן אחר ברכת המצווה. תיכף לאחר קביעת המזוזה פנה כ"ק מרן שליט"א אל היכל בית המדרש כשהקהל מפזז ומרקד לקבלת פני הקודש.

העסקן לבית צאנז הרה"ח ר' בערל שטמר הי"ו עלה לקדם את פני הקודש. כשבדבריו כיבד את דומו"צ הקהילה הגאון רבי פרץ טוביה בינדר שליט"א לשאת דברים לכבוד המעמד.

הגרפ"ט שליט"א במשאו הנרגש ביטא את רגשות הקהל אשר זכו לזה היום אשר עשה ה' נגילה ונשמחה בו לחנוך את בית ה' כליל בהדרו. בהמשך הרחיב בדבריו על בשבת בני קהלתנו הק' אשר פקיע שמיה בכל העיר, כבית גדול שמגדלין בו תורה ותפילה, והפליא את הדבר שכל בני קהילה מקפידים שלא לשוחח חלילה בעת התפילה וקריאת התורה, וכן על קול התורה המהדהד ברמה בהיכל בית המדרש ע"י אברכי אנ"ש וכן עוד רבים מתושבי העיר החל משעות הבוקר המוקדמות ועד שעות הערב המאוחרות.

בחרדת קודש האזינו קהל הקודש לדברות קדשו של כ"ק מרן שליט"א, וזהו תוכנה:

מעיד על ההתחלה שהיה כהוגן. זה שרמוז הכתוב זה היום עשה ה', ואימתי נדע כי אכן עלה בידו לפעול ולעשות כרצון השי"ת, כאשר רואה בסוף לאחר זמן כי נגילה ונשמחה בו ומתוך מעשה זה נתקדש שם שמים בעולם. ועל כן בעת הזאת מוטל עלינו להודות ולהלל וליתן שבח והודיה להבורא ב"ה. וי"ל עוד, נגילה ונשמחה בו רומז לתורה הק', שעליה נאמר (תהלים יט, ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב, כי התורה הק' היא המביאה שמחה ועמה בכנפיה כל ברכאין טבין וכל מה שצריך.

*

אמרו חז"ל (ברכות דף ח' ע"א) אמר ליה רבא לרפרם בר פפא לימא לן מר מהני מילי מעלייתא

עול החזקת הכוללים בבית שמש ובשאר ערי ארה"ק כמו גם בחו"ל במסירות ממש, הרים נדבתו ותרומתו קודש להשלמת בנין הבית. ואתם עמם הרה"ג ר' ירמיהו שווארץ שליט"א רא"כ בית יהודית בירושלים שנדב את ה'קאווע שטיבל' לרווחת הבאים להתפלל וללמוד בבית ה', ולהנדיב הרה"ח ר' שלום מרדכי שווארץ הי"ו אב"י במאנסי שנדב את חדר כ"ק מרן שליט"א בבנין בית המדרש ובית ההוראה.

בשעה זו הזכיר מנכ"ל המוסדות הרה"ח ר' משה בצלאל גנזל הי"ו גם את הנגיד הרה"ג רבי יחיאל יו"ט קראוס זצ"ל אשר הוזיל זהב מכיסו וסייע רבות למען השלמת הבית. בדבריו העלה על נס גם את כל בני קהלתנו הק' בעיר, אשר כל אחד ואחד מהם נדב סכום נכבד להקמת בנין בית ה'.

את דבריו חתם בברכה לשותפים הנושאים עמו בעול הר"ר משה מאיר קליין מנהל המוסדות, הר"ר שמעון שמרלר מזכ"ל המוסדות, וכן להרב שמעון אהרן למברגר שליט"א מחשובי הקהילה אשר ידיו רב לו בהקמת הבית עד זה היום עשה ה', וכן הקדיש דברי תודה וברכה להר"ר סיני יצחק דויד הי"ו שעמד בהנהלת המוסדות רבות בשנים.

בשעה 8.00 הגיע כ"ק מרן שליט"א על יד בנין בית מדרשנו, שם המתין וקיבל את פני הקודש, דומו"צ הקהילה הגאון רבי פרץ טוביה בינדר שליט"א, יחד עם מנכ"ל המוסדות הר"ר משה בצלאל גנזל הי"ו, מרן שליט"א הביט על יופי והדר הבנייה, והביע התפעלותו המרובה, לאחמ"כ נכנס מרן שליט"א לבנין המוסדות, וסקר את המבואות וחדרי המבוא וכו', כן בחן ממושכות בעיני קדשו את טבלת ההנצחה בו חקוקים כלל התורמים השותפים בבנין בית המדרש, והביע קורת רוחו המרובה, ובפרט מאברכים בני הקהילה אשר הרימו תרומה נכבדה במסירות נפש

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו (תהלים קיח, כד), הפסוק פותח בלשון עבר, ומסיים בלשון עתיד, ובהסבר הדבר אפ"ל, דהנה בכל דבר שעושה האדם ופועל בעולם הזה אין לדעת מה יהא בסופו, אם תכלית הדבר יהא לטובה וברכה, וראוי וכדאי היה לעשותו ולשמחו בו, כי פעמים הרבה רואים היאך שמחשב האדם חשבונות רבים ועולים ברעיונו לפעול ולעשות דברים שונים אם בכלל לטובת הרבים או לפרט ליחיד עצמו, ואולם כעבור תקופה או כמה שנים רואה שלא עלה בידו כאשר קיווה וייחל והוא לו למפח נפש. ואמנם רק בחלוף הזמן כשרואים שהדבר יצא לטובה ונצמח מכך דבר הגון, או אז מתגלה כי ההתחלה היה לטובה, והתוצאה לאחר זמן

דאמרת משמיה דרב חסדא במילי דבי כנישתא, אמר ליה הכי אמר רב חסדא מאי דכתיב (תהלים פו, ב) אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב, אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות, ע"כ. ולכאן תמוה שלא השיב רפרם כלל על שאלת רבא ששאל מענין בית הכנסת, והשיבו הוא מענין שערים המצויינים בהלכה.

והרהרתי בזה, דהנה בדורות האחרונים אשר אין לנו לא נביא ולא כהן לא בית המקדש שיכפר אין לנו אלא תפילה זו בלבד כדאיתא במדרש (תהלים קאפטל קב, יח) שביקש דוד פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם, כי אין רק תפילה אחת נשתייר להם, יעו"ש. ומעתה בוודאי בית הכנסת ומקום אשר בני ישראל מתפללים שם הוא מקום גדול, ברם כדי שהתפילה תעלה לשמי מרום צריך לכך זכות גדולה, וכמו שכבר אמר הנביא ירמיה' (איכה ג, ח) 'שתם תפילתי, וכשאין זוכים הרי שלא תהא התפילה סלקא לעילא. ובענין זה נודע העובדא מהבעל שם טוב הק' זי"ע שפעם אחת נכנס לבית המדרש, והתבטא שהבית מדרש מלא וגדוש בתפילות, והמתפללים שמחו מאד על דבריו שסברו שכוונתו שהם מתפללים הרבה, ואמר הבעש"ט שביהמ"ד מלא בתפילות שמעוכבות כאן ולא עולים למעלה, כי התפילה הוא מהדברים העומדים ברומו של עולם (ברכות דף ו' ע"ב) וכפרש"י שם שעולה למעלה, ואם התפילה נשארת כאן בבית המדרש הרי שאין זה סימן טוב.

העצה להעלות התפילה הוא כאשר שמענו ולמדוני רבותינו הקדושים מפיהם ומפי כתבם, שהוא על ידי עסק התורה, אשר בחכמה פותח שערים, וזה שאמרו חז"ל (ברכות דף ל"א ע"ב) דאין עומדים להתפלל אלא מתוך שמחה של מצוה ומתוך דבר הלכה, כי דייקא על ידי התורה הנקראת 'חכמה' נפתחים כל השערים וממילא מתעלים התפילות. וצדיקים תלמידי אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע הקפידו לעסוק בתורה קודם התפילה.

וביותר דהלא אין אנו יודעים כוונת וסודות התפילה כדבעי, אשר בכל תיבה ותיבה ממילות התפילה גנוזים וטמונים שמות קודש, וכל שכן

בברכות ובתפילת שמונה עשרה, אשר כמעט ואין בימינו מי שיודע לכוון כל אלו. שמעתי מכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע, שסיפר שהלך פעם ברחוב העיר עם הגה"ק מנאסויד זי"ע, וניגש אליו אחד ושאלו אם הרבי כבר התפלל, והשיב, כבר עקמתי בשפתי (איך האב שוין גימאכט מיט'ן מויל), והוא שהיה קדוש אלוקי וגאון בתורה והיה דבוק במרנא הדברי חיים זי"ע ותלמידו הדגול של הגאון המהר"ם שיק זי"ע אמר כן בגודל ענוותנותו כדרכם של צדיקים. מזה למדנו כי ענין התפילה אינו באמירה גרידא. ומעתה אנא אנו באים.

אכן כאמור על ידי עסק התורה פותחים כל השערים, כי בעוד שבתפילות ישנם מדריגות הרבה וצריך לזכות ולדעת היאך ומה לכוון, הרי שהתורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול (קידושין דף ס"ו ע"א), והתורה ניתנה לכל ישראל, וגם תינוק הלומד אותיות האל"ף בי"ת הריהו עוסק בתורת ה', וכן הלומד חומש או משניות, גמ' ותוס', הלכה וש"ע הכל הוא בכלל תורת ה', וכל אחד עוסק בה כפי מדריגתו, ולזה כשעושה ההכנה לתפילה על ידי עסק התורה הריהו זוכה שבכך תוכל תפילתו לעלות לשמי מרום לפני כסא הכבוד.

עפי"ז יתבאר מה דאיתא במדרש (שמו"ר נא, ב) עה"פ בפרשתן (שמות לח, כא) אלה פקודי המשכן משכן העדות וגו', נכנס משה אצל בצלאל ראה שהותיר מן המשכן אמר לפני הקב"ה רבון העולמים עשינו את מלאכת המשכן והותרנו מה נעשה בנותר, א"ל לך ועשה בהם משכן לעדות וכו', ובבנין אריאל (פר' פקודי) בשם המפ' שעשה בית ועד לחכמים, ובחתם סופר (פר' פקודי ד"ה אלה, ובפר' תרומה ד"ה תרומה; וראה ביפה תואר על המדרש שם) שהביא ג"כ דבמדרש שממותר תרומת המשכן בנו ביהמ"ד ללמוד תורה (עיי' הגהות שער יוסף על חת"ס, פר' פקודי, אות ב'), ולפי"ז נמצא דמה שנא' משכן 'העדות' הכוונה שבנו ביהמ"ד ללמוד תורה. וכ"ה להדיא במדרש הגדול פר' ויקהל עה"פ (ל"ו, ז) והמלאכה היתם דים לכל המלאכה לעשות אתה והותר, אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע עשינו מלאכת המשכן מה נעשה ביותר, א"ל לך ועשה אותו מדרש למשכן

*

דבר גדול הוא לבנות ולהקים בית לה', אכן העיקר בבית המדרש המה האברכים המתפללים והקובעים חוק לימודם יום ביומו בהיכל בית המדרש, שהם הם הנשמה והחיות של ביהמ"ד שיהיה לו קיום נצחי. ולזה ירמוז הפסוק זה היום עשה ה' היינו היום שזכו לבנות בית מדרש חדש אשר הוא ענין נחוץ וחשוב למאוד, אכן העיקר הוא נגילה ונשמחה בו לשמוח הלאה בבית ה' בעבודתו ית"ש בתורה ובתפילה, ואיש לרעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק (ישעי' מא, ו).

מן המותר להרחיב ולהאריך אודות הענין הגדול שהיה אצל צדיקים שיראו בני החבורה לקבוע מקום לתפילתם דייקא בקרב בני החבורה ולמקום אשר שייכים שמה, ובענין זה הראה לי כבר לפני רבות בשנים ראש הישיבה הגאון הגרא"ש שמרלר זצ"ל מש"כ בשו"ת הרדב"ז (ח"ג סי' תקק"י) וז"ל, עוד אמרו בספרי החכמה כי בהיות האדם מתכוון אל רבו ונותן אליו לבו תקשר נפשו בנפשו ויחול עליו מהשפע אשר עליו ויהיה לו נפש יתירה וכו' וזה הטעם בעצמו בתפלה כי בהביט האדם אל אוהביו או לקרוביו או לרבו או למי שדעתו נוחה תתעורר נפשו אל הכוונה השלימה ונתוסף עליו רוח ממרום וכו', וזה נקרא אצלם סוד העיבור בחיי שניהם וזה הוא שנאמר (ישעי' ל, כ) והיו עיניך רואות את מוריד, עכ"ל עיי"ש עוד.

הרבה עדות ובתי מדרשות ישנם בליעה"ר אצל בני ישראל אשר כולם אוהבים ברורים וקדושים, וכולם עובדים לא"ל אחד הבורא ב"ה, וכל שכן בעיר קדושה זו בית שמש, שבתחילת בנייתה לא האמינו שכ"כ תתפשט ותפרח בה היהדות החרדית עוד ועוד, והגם שישנם מעת לעת כל מיני מניעות ומפריעים הרי שזהו מבחי' זה לעומת זה כשבכל דבר טוב מנסה הבעל דבר למנוע ולהשטין. וכהיום ב"ה העיר בית שמש הוא עיר מלאה חכמים וסופרים יראי ה' לומדי תורה בטהרה, ומתרבים כאן עוד ועוד היראים והשלמים, אכן יש לנו לידע לכל אחד ואחד כי הגם כי ירחק מעט הדרך מהלך של עוד כמה דק' וכו' מכל מקום אנ"ש המקושרים לאילן החיים רבוה"ק זי"ע אליהם החובה לקבוע

היינו דכתיב (לג, ז) ומשה יקח את האהל וגו' זה בית מדרשו של משה.

ואפ"ל בביאור הדברים, דהנה הקמת המשכן היתה בשביל השראת שכנת עוזו בישראל, וכמוש"כ רש"י בריש פרשתן 'עדות לישראל שהשרה שכנתו ביניהם', והנה בהיות ישראל במדבר או היה אהרן הכהן בעבודתו ממשיך השראת השכינה על ישראל, והיה המזבח מוזן ומכפר ורוחץ עוונותיהם של ישראל (כתובות דף י' ע"ב), אכן כאשר בעוה"ר חרבה עירנו ובטל העבודה מבית המקדש, מה יהא לנו ואנא אנחנו באים, אלא דכבר אמרו חז"ל (ברכות דף כ"ו ע"ב) תפילות כנגד תמידין תקנום, ועל ידי התפלה אפשר להמשיך כל ההשפעות משפע העליון כמו שהיה בזמן במקדש. אולם תינח אם ידעו להתפלל כראוי להעלות התפילה לכסא הכבוד, ואמנם אבינו אב הרחמן אשר הביט וראה מה יהא בדור האחרון, אשר לא נדע ולא נבין כלל בעומק ענין התפילה וכו', על כן הקדים הרפואה למכה לצוות מיד לבנות מקום בית ועד ללימוד התורה.

ותיכף בשעת ציווי הקמת המשכן אמר הקב"ה למשה רבינו שיבנו מהמותר בית ועד לחכמים, להורות שגם כשלא יהיה לנו בפועל משכן ה' מזבח וקרבתות, עדיין יוכלו לעסוק בתורה ולפתוח כל שערי השמים ועל ידי כן תתעלה התפילה לפני כסא הכבוד ולהמשיך בכך השראת השכינה בכל מקום.

מעתה יבואר היטב מה שהשיב רפרם בר פפא לרבא אשר ביקשו לומר לו מהני מילי מעלייתא דבי כנישתא, ולזה השיבו אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב והיינו כי מעלת בית הכנסת הוא כאשר יש בו גם משערי ציון שערים המצויינים בהלכה, כי על ידי שיעסקו בשערי ציון יפתחו כל שערי השמים ויוכלו התפילות לעלות לרקיע לכתר לראש אלו"ה צבאו"ת.

ככניסתי הנה הרי שהחדר הראשון שהראו לי הוא חדרו של המורה הוראה הדיין דמתא שיושב ופוסק ומשיב לשאלות, ונהנית מאוד שכך סיבבו מן השמים, כיון שכאמור העיקר הוא הישערים המצויינים בהלכה'.

מקום לתפילה דייקא בבית מדרשנו, ובית ה' נהלך ברגש (תהלים נה, טו).

בגמ' (סוטה דף כ"ב ע"א) דההיא אלמנה דהואי בי כנישתא בשיבבותה, כל יומא הות אתיא ומצלה בי מדרשיה דרבי יוחנן, אמר לה בתי לא בית הכנסת בשיבבותך, אמרה ליה רבי ולא שכר פסיעות יש לי. האיש הישראלי צריך לדעת כי עליו להיות תמיד מחובר ומקושר למקום אחד, שיש לו שורש וענף שאינו יכול לנתק עצמו משם, כי באם ינתק עצמו הרי שיאבד היניקה ויכמוש ויפול, ועל כן אינו דומה כלל התפילה בעת שמתפללים למקום זה אשר שייכים שמה, וכולם דבוקים בבאר מים חיים אשר מן הבאר ההוא ישקו העדרים האבות הק' וכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע שהכל הוא משורש מעשיו הק' ועל שמו ולזכרו, ומי שדבוק בצניור קדוש זה הרי שכולי האי ואולי כשעומד להתפלל במקום זה יזכה ותפילתו שיתפלל בכוונה תעלה לרצון לפני הקב"ה. לא כן כשמתפללים בכל פעם במקום אחר הריהו כעלה תלוש אשר אין לו עוד יניקה. ואם יהיה אדם שיבקש לטעון שאינו חפץ לבוא לביטול תורה מחמת מרחק הדרך מביתו עד לבית המדרש ולזה יבקש לילך למקום קרוב יותר, הרי שתשובתו בצידו, שיכול לקיים מצות 'ובלכתך בדרך' (דברים ו, ז).

*

הראוני כאן את שמות האברכים המנדבים לבית ה' וידעתי כי אינם משופעים בממון, ואעפ"כ זכו בזכות גדול ליטול חלק בבניית בית המדרש, כשרבים הביאו סכומים נכבדים אף יותר מכפי יכולתם, כשכל זה הוא כהמשך אחר שהיה מי שהניח את היסוד והתחיל במלאכת הבנין, ובוודאי שכאן כשיושבים אנו בין 'היימישע אידן' אין מן הצורך להציגם ולדבר בשבחם של ידידנו ר' שלמה צבי שליט"א ור' ישראל נח שליט"א אשר אנו כבר בידידות קרובה כבר משנת תשכ"ח. ואביהם אשר על שמו נקרא הבנין רבי משה דוד ז"ל הוא היה תלמיד ישיבת מונקאטש שהיה מושרש בתורה וחסידות, עליו אפשר לומר כי היתה תורתו קבע ומלאכתו ארעי, ואף שהיה טרוד ועסוק בפרנסתו, בכל רגע פנוי שהיה בידו היה מנצלו לתורה, וזכה

גם לסיים הש"ס כמה וכמה פעמים בימי חייו, כשמוחו וראשו היה עסוק הרבה בעסק התורה כשזכה גם להעלות מחידושו ע"ג הכתב. וכל שאיפתו היה שבניו יגדלו לתלמיד חכמים, ובזקנותו גם זכה לעלות ולבוא להתגורר בירושלים עיה"ק.

וכעת השכילו בניו לבנות בית המדרש על שמו ולזכרו, שיהיה מקום תורה ומקום תפילה, - בתי המדרש אצל החסידים לא שמשו רק לתורה ותפילה, אלא גם לסעודת מרעים והתאספות בסעודה שלישית וכו', ושמעתי מאאמו"ר זצ"לה"ה דעל כן הקפידו לכנות בשם "דאווען שטוב", כי נתייראו מחומר קדושת בית הכנסת, ולדברינו לעיל יש לומר טעם נוסף למה שקראו אותו 'דאווען שטוב' ולא ייחודוהו לשם קדושת בית הכנסת, דהיות וכהיום אין עבודת התפילה אצלנו כראוי בתכלית השלימות, ואף שמשתדל כל אחד לכוון לכה"פ פירוש המילות, וכל שכן שאין משוחחים חלילה בדברי חולין בשעת התפילה, אכן עדיין אינו כפי המדריגה הראויה, על כן על מנת שנוכח לקדושת המקום הוא דייקא כשמשלבים יחד עם עבודת התפילה גם את כח התורה, ועפ"י שנים עדים יקום דבר, והא בלא הא אי אפשר, וכשם שאמרו חז"ל (יבמות דף ק"ט ע"ב) כל האומר אין לי אלא תורה אף תורה אין בו, וכמו"כ מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה (משלי כה, ט).

ב"ה הדומו"צ (הגרפ"ט בינדר) שליט"א כאן בבית המדרש פקע שמיה ואיני צריך לדבר בשבחו, וכבר אמרו חז"ל פוק חזי מאי עמא דבר, ורבות שמעתי מרבני הקהילות פה בבית שמש במעלותיו וכו', נתקיים בו אמרם ז"ל (אבות ג, יג) כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, והאות והסימן למי שרוח המקום נוחה הימנו הוא כאשר גם רוח הבריות נוחה הימנו, וזוכים כאן לקדש המקום בתורה ובתפילה כראוי כשבוודאי הכל הוא בזכות וכתוצאה מדמעותיו הק' ותפילותיו של כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע, שכעת זוכים אנו לראות בקיום הכתוב (תהלים קכו, ה) הזורעים בדמעה ברינה יקצורו. ויעזור השי"ת וזכותו הגדולה תלווה הלאה את כל ההולכים בדרכו הק' לגדל הבנים לתורה לטהרה ולקדושה, דורות יראים ושלמים.

אבותיו אביו שליט"א ולהבחל"ח זקיניו ע"ה, ויעזור השי"ת שיוכל עוד להמשיך לפעול ולהפעיל כרצונו עוד כהנה וכהנה.

כן מכיר טובה אני הרבה מאוד לכל האברכים אשר התאמצו ונמלו על עצמם התחייבויות גדולות לפרוע רבות בשנים למען בנין בית ה', וכמדומני שזה בא להם אף יותר בקושי מהנדבות הגדולים, וכן לכל העוסקים העסקנים והמסייעים ר' משה הי"ו וכל בני החבורה מסביב אשר כולם חשוכים וברורים, ועומדים לסייע בכל עת ועונה במסירות נפש, עד שעלתה בידם להקים בית ה' זה בבנין פאר הדר ויופי, הגם שלא עלה בידם בניקל, כי כל דבר שבקדושה אינו בא בקל.

יעזור השי"ת וזכות כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע יעמוד לנו, להריק עלינו ברכות שמים ממעל ברוחניות, ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, בנים ובני בנים תלמידי חכמים עוסקים בתורה ובמצוות, שזהו השכר הגדול ביותר, ובר כבוד גם בגשמיות שלא יחסר לכל אחד ואחד מאומה, ואדרבה לזכות להרחבת הדעת בבני חיי ומוזוני רויחי ושפע ברכה והצלחה. ויהי נועם ה' אלוקיני עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו, וכל התפילות שיתפללו כאן יעלו לשמי מרום, ויפעלו שכבר יהיו באמת ימי רחמים ורצון, ונזכה להקביל פני משיח צדקנו ונגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

הרבני החסיד הבלתי נשכח רבי משה דוד ז"ל ראש הקהל דקהלתנו הק' בירושלים, ומסירות נפשו כל ימי חייו לתורה ולחסד.

בדבריו אשר נשא בקול נשנק מדמעות ביטא הרה"ג רבי שלמה צבי שליט"א את רגשי לבבו מה שזכה להסתובב ולגעת מעט בשיפולי גלימתו הטהורה של כ"ק מרן זי"ע. בהמשך דבריו הביא מש"כ הרמב"ן בפר' לך דמעשה אבות סימן לבנים, והתורה הק' מאריכה בכל ענייני סיפור קורות הימים של האבות הק', כאשר זה הוא סימן למה שיהיה בדורות הבאים לאחמ"כ. ועפי"ז יישב מה שלכאו' יש לתמוה במה שנא' 'ויותר יעקב לבדו', דלכאו' היאך עזבוהו בניו שבטי י"ה אשר היו גבורי חיל לבדו ולא באו עמו. אלא דכיון דמעשה אבות סימן לבנים, על כן בדייקא נשאר יעקב לבדו, ללמד על כי עתיד לבוא דור אשר בו יקום מבני בניו של עשיו ויבקש לכלות ולמחות שונאיהם של ישראל חלילה, וכמעט שעלתה בידו, עד

הברכה אחת היא גם לר' משה (גנול) הי"ו אשר הוא עניו וצנוע וגברא דמריה סייעיה, ובהשקט וצנעא פעל כאן גדולות ונצורות, ובוודאי שכשהכוונה הוא לטוב ולשם שמים זוכים לראות סייעתא דשמיא, והאמת שכעת עדיין עומד הוא בתחילת הבנין, ואי"ה עוד יגדילו וירחיבו עוד ועוד גבולות הקדושה כהנה וכהנה.

*

הנה אין אני בקי במלאכת הדרשנים הקושרים שבח ותהילה כל אחד כפי הראוי לו, וראשית נברך את אלו שהעמידו היסוד לבית המדרש, ונהניתי מאוד בכניסתי בראותי הטבלה התלויה על בנין בית המדרש שנקרא 'בית משה דוד', על שמו של ר' משה דוד גוטמן ז"ל, אשר היה לו הזכיה להיות בעל האכסניה של כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע בשוויץ, ובוודאי זכות גדול הוא שהקימו בית המדרש על שמו.

כן אברך לר' מענדל הי"ו אשר תרם את קומת העזרת נשים, והגם שבפוסקים האריכו הרבה בענין אם עזרת נשים יש בה קדושה, ואף מרנא הדברי חיים זי"ע האריך בתשובה בענין זה (ח"ב, או"ח סי' י"ד), אכן כהיום זהו הכרח נחוץ ביותר לכל בית מדרש להקים גם עזרת נשים. ואין מן הצורך כלל להאריך בשבחו, ומה גם שלא נוכל לפרט בקצרה כל השבח המגיע לכתפים, באשר הוא ראש וראשון לכל עניני המוסדות הק', וירושה הוא לו מאבות

בסיום דברות הקודש זימרו ילדי התלמוד תורה יחד עם בעל המנגן הר"ר פנחס פולק הי"ו חרוזים נפלאים בהם ביטאו את רוב אושרם על זכייתם שנפלה בחלקם להיות ביום נשגב זה, לחנוך בית מקדש מעט בראשות כ"ק מרן שליט"א. כשמרן שליט"א בחן את תלמידי בית רבן בשירתם המשתפכת בהתרגשות גדולה שניכרה על פניו.

כאן נקראו לקבל תעודות הוקרה והערכה שלוחא דרבנן העסקן הרב מאיר פרוש הי"ו יו"ר אגודת ישראל בירושלים, הרב שמעון גולדברג סגן ראש העיר בית שמש, הרב שמואל גרינברג ראש העיר בית שמש. כן נגשו כמה מחברי מועצת העיר בית שמש לקבל ברכת הקודש.

כאן הזמין המנחה את הרה"ג רבי שלמה צבי גוטמן שליט"א מח"ס דברי שלמה בהרחיבו אודות רוחב ליבם של בני המשפחה, הצועדים בדרכי אבות אביהם

לכבוד התורה ולומדיה.

בדבר זה - אמר הגרי"נ גוטמן שליט"א הצטיין מאוד אבי ז"ל, שהיה ביתו בית ועד לתלמידי חכמים תמיד בכל עת בכל זמן ובכל מקום, ועל אף שהוא היה נהנה מיגיע כפו היה מוקיר רבנן ורחים רבנן ואיהי גופיה צורבא מרבנן. ועתה זכו בני המשפחה להקים לזכרו בית מקדש מעט, מתוך ממונו שהותיר אחריו ברכה ממון כשר שרכש ביושר ונקיון כפיים, ובוודאי יהיה זה לו לעילוי נשמה וניחא לנשמתו בשמים ממעל.

בסיום דבריו העניק כ"ק מרן שליט"א אות הוקרה מיוחד מבני הקהילה למנכ"ל המוסדות הר"ר משה בצלאל גנזל הי"ו למנהל המוסדות הר"ר משה מאיר קליין הי"ו ולמזכ"ל המוסדות הר"ר שמעון שמרלר הי"ו אשר לא נתנו מנוח לנפשם עד שראו את בניין בית המדרש עומד ביופיו.

מנחת הוקרה 'הגדה של פסח - הליכות חיים' בכריכת עור מהודרת בהקדשת אישית חתומה בכתב יד קדשו העניק מרן שליט"א לתורמים הנדיבים הנכבדים. לאחמ"כ קם מרן שליט"א לריקוד נלהב כשמאות בני הקהילה ואלפים מתושבי העיר מרקדים מסביב משך זמן. ובסיום עברו כל בני הקהילה לברכת לחיים אצל כ"ק מרן שליט"א אשר ברך כל אחד ואחד במאור פנים. את המעמד פיארו בהשתתפותם כאמור אדמור"י ורבני העיר שליט"א ובראשם המרא דאתרא הגאון הגדול רבי נתן קופשיץ שליט"א; כ"ק האדמו"ר מלעלוב שליט"א; כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ בית שמש שליט"א; כ"ק האדמו"ר מדזיקוב ויזניץ שליט"א; כ"ק האדמו"ר מקאליש שליט"א; כ"ק האדמו"ר מנחלת אהרן שליט"א; כ"ק האדמו"ר מקאסאן שליט"א; האדמו"ר מלעלוב בית שמש שליט"א; האדמו"ר משאץ בית שמש שליט"א; בני כ"ק מרן שליט"א; רבני אנ"ש; והרבנים הגאונים הגדולים: רבי שמואל ברנדסדורפר שליט"א חבר בד"ץ העדה"ח; רבי שמואל יעקב לנדאו שליט"א דומו"צ חסידי בעלזא; רבי אריה פינק שליט"א דומו"צ חסידי בעלזא; רבי חיים ליב רובינשטיין שליט"א רב שכונת רמת בית שמש ד'; רבי חיים אהרן מונדרר שליט"א רב שכונת יפה נוף; רבי קלמן וייס שליט"א רב חסידי ויזניץ בבית שמש ודומו"צ העדה החרדית; רבי מאיר הלר שליט"א רב שכונת קרית החסידים; רבי יצחק צבי איינהורן שליט"א רב קהל חסידי סקוירא; רבי אהרן אריה כץ שליט"א מח"ס פסקים ותשובות ורב ביהמ"ד בראד; רבי מנחם מענדל פומרנץ שליט"א ראש מוסדות באר ישראל; רבי מאיר אברהם פינטער שליט"א אב"ד ביקאווסק; רבי יעקב שפירא שליט"א מרבני שכונת רמה ד'; ועוד.

בסיום המעמד התפלל כ"ק מרן שליט"א תפילת ערבית בבית מדרשנו, לפני העמוד התפלל הרה"ג רבי

שמרחמי הבורא ב"ה הותיר את שארית הפליטה, ואז בשעה זו התרומם כ"ק מרן זי"ע יחידי לבדו, ובמסירות נפש פעל ועשה להקמת קרן ישראל והתורה אחר החורבן הנורא, כשכבר בשנת תש"ז היו במוסדות החינוך של כ"ק מרן זי"ע במחנות העקורים למעלה מג' אלפים תלמידים ותלמידות, וכל זה בעת אשר השרידים היו מוכים וחבולים, באין משען ומשענה, וכ"ק מרן זי"ע בכוחות ארי עמד יחידי וקיבצם להיכל ה' והקים וקומם היהדות החרדית מאפרות הכבשנים.

ומהאי טעמא נמי ציוה הקב"ה לעשות במותר הנדבות בית ועד לחכמים ולבנות בית מדרש סמוך למשכן, הגם שהיו אז משה ואהרן ושבעים זקנים אשר הורו ולימדו תורה לישראל, להורות על שיבוא עת שילכו ישראל בגולה, ואז לא יהיה מי שיורה הדרך הישרה, הן דרך הלימוד, והן דרך עבודת השי"ת, ובאותה העת יקום ויתרומם איש קדוש מאותם הצדיקים אשר שתל הקב"ה בכל דור ודור הוא כ"ק מרן זי"ע ויקומם ויחזיר עטרה ליושנה בהעמדת הדת על תילה, הקמת מוסדות תורה חינוך חסד וטהרה בכל קצות תבל במסירות נפש.

בדבריו הזכיר את זכרו של אביו המפואר הרה"ח ר' משה דוד ז"ל, אשר על שמו נתנדב בית המדרש, ודביקותו האיתנה בכ"ק מרן זי"ע. ועל גודל הזכיה בהקמת בית מקדש מעט זה לעילוי נשמתו ולזכרו.

אח"כ כיבד המנחה את הנגיד הרה"ח ר' מענדל רייך הי"ו שתרם את קומת העזרת נשים לשאת דברים. בדבריו העלה את זכר אמו ע"ה אשר עמדה במסירות נפש לימין בעלה להבחל"ח אביו הרה"ג רבי בן ציון שליט"א, על מנת שיוכל לעמוד ולשרת בקודש. כן העלה זכר זקיניו הרה"ח ר' יצחק אייזיק הלפרין ע"ה, וקשרי הידידות עם הרה"ח ר' משה דוד גוטמן ז"ל, שעל שמו נקרא בנין בית המדרש, כשבראש מעיינם היה תמיד לעמוד לסייע לימין הקודש בנשיאת העול של המוסדות הק' די בכל אתר ואתר, וכעת זכו להקים על שם ב' המשפחות בנין נאדר בקודש זה.

דברי תורה וברכה מיוחדים השמיע הרה"ג ר' ישראל נח גוטמן שליט"א מח"ס ממשקה ישראל למנחה, כשבדבריו ביאור הסמיכות בפסוק איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו, בטוב טעם ודעת. ולאחמ"כ המשיך בגודל הזכיה להקים בית מקדש מעט בעיר בית שמש אשר יש בה אלפים אלפים מבני היהדות החרדית, אברכים מופלגים השוקדים על התורה ועל העבודה, ובתי כנסיות ובתי מדרשות המלאים מפה אל פה בעמלי התורה. כי במקום זה היה כפרה לבני ישראל במה שנהגו מעט בזיון בכבוד התורה. ומעתה על ידי זה נעשה המקום כלי מוכן

יום שלישי פר' פקודי כ"ה אדר

אחר תפילת מנחה הגיע מרן שליט"א לביקור חולים במרכז רפואי צאנז אצל הרה"ח ר' שלמה אלחנן שליט"א לרפ"ש ואצל הרה"ח ר' יחזקאל לוי לרפ"ש.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל בין הנכנסים היה גם הנגיד הרה"ג רבי דוד הופשטר שליט"א מטורנטו ראש ארגון דרשו, שהגיע יחד עם בניו וחתיניו הי"ו, וזהו תוכן השיחה:

הגר"ד הופשטר: ב"ה מסגרת 'העמוד היומי' מתרבה והולך... עכשיו לומדים מסכת עירובין, זה לא קל, אבל לומדים...

מרן שליט"א: כנראה שהרבה מאלה שלומדים לא היו לומדים עירובין אם לא המסגרת הזאת...

הגר"ד הופשטר: יתכן שיש כעת לומדי מסכת עירובין יותר מאשר בכל ההיסטוריה של כלל ישראל... **מרן שליט"א:** רק תלמידי חכמים למדו עירובין... הרי כיום יש גם יותר ספרים ודברים שמקילים על הלימוד וההבנה, וכן יש יותר שיעורים שעוזרים.

הגר"ד הופשטר: בלימוד הירושלמי זה כמעט בטוח שעכשיו יש יותר לומדים 'ירושלמי' מבכל הזמנים, כי מי היה לומד ירושלמי פעם...

אבל זה לעומת זה... לעומת ריבוי התורה רואים גם ריבוי אחר...

מרן שליט"א: זה חייב להיות כך.

אכן לכל בחור באופן פרטי ישנם קשיים, וה' יעזור שהכל ייפתר בקרוב ובניקל, אבל על כלליות התורה ולומדיה אינני חושש כלל... הישיבות והכוללים ישארו על מכונם... אף שהם בוודאי רוצים לעשות כמו שעשו ברוסיה שחטפו ילדים לצבא, אבל זמנם לא יעלה בידם.

עיקר החשש הוא על אלו שאינם חובשי ספסלי בית המדרש, שגם עליהם צריכים לשמור. הרי כל ישראל ערבים זה לזה. וביותר על אלו שהם חלשים ונחשלים יותר, שחס ושלום לא יגררו לשם. אנו אחראים גם עליהם בציבור שלנו, ובפרט אצל ציבור בני עדות המזרח שיש שם הרבה שעדיין אינם קרובים כל כך. הרי כל המטרה שלהם הוא להביא לפריקות עול ח"ו היל"ת, והם רואים שהיהדות פורחת, ועיניהם כלות.

הגר"ד הופשטר: ודווקא בתקופה זו מתרבה יותר ההתעוררות להתקרב... אלו שעוסקים בקירוב רחוקים ידיהם מלאות עבודה.

מרן שליט"א: החלק של 'זהאילים כרות יכרתון' כבר נתקיים... כולם ראו שהכל שוא ושקר, ואם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר.

הגר"ד הופשטר: הרבה מהחילונים בחו"ל חשבו דמה שנותן את השמירה לכלל ישראל זה המדינה, ועכשיו הם רואים שהמדינה זה הכי גורם לשנאת ישראל.

מרן שליט"א: לדאבוננו מתרבה שנאת ישראל בכל העולם באופן שלא היה מאז החורבן האחרון...

אבל כאן רואים התעוררות גדולה גם אצל הרחוקים מאד

שמואל מענדל שפיצר שליט"א דומו"צ בית מדרשנו בשכונת שפע חיים בבית שמש. לקהל הנרחב חולק מזכרת נצח ממעמד קדוש זה, 'סדר מנחה ומעריב תפילה ישרה צאנז מהדורת גוטמן' שיו"ל במיוחד לרגל מעמד זה ע"י מוסדוה"ק בעיה"ק ירושלים.

לעת סיום המעמד בצאת מרן שליט"א מבית המדרש החדש, עמדו שם כל בחורי חברות הבחורים בעיר שע"י ארגון בחצרות החיים יחד עם ראש החבורה הרה"ג ר' דוד יהודה היילפרין שליט"א, שהציג בפני מרן שליט"א את בחורי החמד בעלותו על נס את השתתפותם הקבועה מידי שבוע בשבוע בחבורות הבחורים ביתר שאת ועוז, כ"ק מרן שליט"א הביע קורת רוחו המרובה מכך, והתבטא שדבר זה נחוץ וחשוב עד למאד להתאחד בשבת אחים, ואף הוסיף שראש החבורה הוא שלוחו, ושלוחו של אדם כמותו ממש.

כמו"כ האציל כ"ק מרן שליט"א מברכותיו על הבחורים שהתמידו בימי השובבי"ם הק' בשעות רבות בתענ"ד, שיגדלו כולם תלמידי חכמים יראים ושלמים ויעלו מעלות רמות בתורה וירא"ש.

אחר תפילת ערבית הגיע מרן שליט"א לירושלים עיה"ק לפאר את שמחת בית צאנז, שמחת נישואי נינת כ"ק מרן זי"ע, נכדה לחדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, בת לחתנו הרה"ג רבי יהודה מארים צבי דייטש שליט"א בן הגה"צ רבי מתתיהו שליט"א רב שכונת רמת שלמה בירושלים, עם החתן בנש"ק כמר חיים אליעזר נ"י בן הרה"ג ר' מנחם מענדל מאסקאוויטש שליט"א רב קהל אזמרה בעיה"ק צפת בן כ"ק האדמו"ר משאץ שליט"א, וחתן כ"ק האדמו"ר מזידיטשוב ב"ב שליט"א.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, ואיחל מברכות קדשו לחתן ולמחותנים, לגיסו כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א ולכל הסבים שליט"א. ושוחח מרן שליט"א ממושכות עם הסבים גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, והגה"צ אב"ד רמת שלמה שליט"א. מרן שליט"א כובד בשש ברכות, ובברכה אחרייתא כובד כ"ק האדמו"ר מזוטשקא שליט"א.

אחר ברכהמ"ז זימרו ניגון התעוררות, וקם מרן שליט"א לריקוד מצוה טאנץ לפני החתן והכלה משך זמן. לאחמ"כ רקד מרן שליט"א ביחוד עם גיסו כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, וכן ביחוד עם הסבים הגה"צ אב"ד רמת שלמה שליט"א, כ"ק האדמו"ר משאץ שליט"א וכ"ק האדמו"ר מזידיטשוב שליט"א, כן רקד מרן שליט"א ביחוד עם המחותנים אבי הכלה הרה"ג רבי יהודה אריה דייטש שליט"א, ואבי הכלה הרה"ג ר' מנחם מענדל מאסקאוויטש שליט"א, ועם החתן ביחוד.

בסיום הריקודין נפרד מרן שליט"א לשלום מגיסו שליט"א, וחזרו למעון הקודש בקרית צאנז.

בה רופא אסור לדור בה, ובימינו רופא הוא לכה"פ חדר מיון, ואז התחיל לפעול ביתר שאת. כשחזר לארה"ב נסע דרך לונדון, והנגיד הר"ר ירמיה גרינווארד מלונדון הבטיח אז סכום גדול מאד, כמאתיים אלף לירות, שהיה אז סכום עצום, וכראות זאת מרן אאדמו"ר זי"ע נענה ואמר אם כן סימן גלוי מן השמים שאכן צריך לבנותו, ועפ"י הבטחתו כבר הכריז על בניית הביה"ח. למעשה התורם ירד אז מנכסיו ולא יכל לעמוד בהבטחתו, [אבל לאחר שנים זכה לקיים הבטחתו], וכך התנהל הדבר באיטיות, ואז בא מרן אאדמו"ר זי"ע לדור כאן, אך כל הדבר הלך בקשיים עצומים שאין לתארה, עד שהחליט בנפשו שעד שלא יסע לארה"ב לא יקום כאן הביה"ח, ונסע אז לאסוף מעות, וכך הוקם הביה"ח, ומני אז בחסדי השי"ת כל שנה ושנה מתפתח יותר ויותר... בתחילה, כשבקשו סיוע מהשלטונות, הם לא האמינו שמשוה עוד יצא מזה, ואמרו אתם אולי תוכלו להקים מרפאת שיניים... מלבד הצלת נפשות, המקום גורם לקידוש השם, כשרואים איך מתנהלים כאן עם החולים, ויש לזה השפעה גדולה גם ברוחניות... היה מעשה לפני כמה שנים, שהגיע לכאן רופא ישיש אחד להתאשפז כאן, ושאלו אותו למה מגיע לכאן, וסיפר שהוא היה מנהל שם מחלקה בת"א בביה"ח שם, הוא היה מנהל שם כעשרים וחמש שנים ויצא לפנסיה לפני כמה שנים, ועכשיו חזר לשם בשביל איזה אשפוז במחלקה שהוא הקים, וטיפלו בו בלי שום יחס... וכשהגיע בקיץ לשאוף אוויר מהים והגיע פעם לבית החולים כאן, מיד אמר שהתיק שלו הוא מעביר לכאן, כי ראה איך שמתפלים בו אפילו שלא עבד כאן ואף אחד אינו יודע מי הוא... ושם הוא היה המנהל... כאלה סיפורים יש ללא שיעור וכבר אין אוחזים חשבון וגם יהודים מבוגרים שהצילו כאן... בעיקר ניכר הדבר בתקופת הקורונה, שהמסירות נפש כאן היה באופן נפלא. כאשר הקימו את ביה"ח מעיני הישועה בבני ברק, היו שחששו שזה יפריע לבית החולים אצלנו, ואמר להם מרן אאדמו"ר זי"ע: כאשר אני מקים איזה דבר ואני רואה שאין מחקים אותי, אזי חוששני שלא עשיתי דבר טוב, אבל כאשר אחרים עושים אחרי, הרי זה סימן שפעלתי דבר טוב... ועוד, שכעת שהקימו עוד בית חולים של חרדים, יתחילו להבין שזה באמת דבר נחוץ. ואכן דווקא אז החלו עוד כמה גבירים לתת תרומות למוסדות כאלו.

הגר"ד הופששטר: הרי בדידי הוה עובדא... שיש בצאנז את מפעל הש"ס ומרן שליט"א תמיד מחזק את דרשו... **מרן שליט"א:** וכי זה סתירה?... כך לימד אותנו מרן אאדמו"ר זי"ע, שאם באו אליו לומר לו על מוסד אחד שזה מפריע לישיבה וכו' היה עונה מי אמר שהישיבה שלי צריכה להיות בעולם, אולי הישיבה האחרת צריכה... וכי אני צריך ישיבה, הרי הקב"ה צריך שיהיה תורה בעולם...

מאידישקייט, ובפרט בתקופה זו, שהרבה באים או שולחים בקשות שיתפללו עבור בניהם שבחזית המלחמה, ושולחים קוויטלך ומבקשים שיעשו מי שברך... **אחד מבניו:** מי שרוצה להתחיל ללמוד תורת החסידות, איזה ספר טוב להתחיל?

מרן שליט"א: אי אפשר לומר כללים בזה... זה תלוי מאד כל אחד לפי הרגשתו ושורש נשמתו. יש ספרים קלים יותר להבנה ויש קשים יותר, יש שכותבים באופן יותר נגלה ופשוט, ויש שכותבים ענינים עמוקים יותר. מאור ושמש ותפארת שלמה, אף שגם בהם יש דברים עמוקים, אבל בכלליות הם נכתבו באופן השווה לכל נפש ויש בהם הרבה יסודות גדולים בחסידות.

אחד מבניו: שומעים לדאבוננו הרבה צרות אצל כלל ישראל, מה אפשר לעשות כדי שלא לשכות... להיות נושא בעול עם חברו...

מרן שליט"א: איך אפשר לשכות... הרי אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו. לדאבוננו שומעים כל כך הרבה צרות וטרגדיות... ומי מדבר מהשנה האחרונה של המלחמה, השבויים שאי אפשר לשכוח מהם, וכל ההרוגים והפצועים ה". ובכלל מה שקורה עם חולי עמו ישראל ה"י כאן בארץ ישראל ובכל העולם. היה כאן לאחרונה כנס לכמאה וחמישים משפחות שאחד מההורים חולה במצב קשה רח"ל, ור' חנניה צ'ולק ביקש ממני שאבוא, וחשבתי שאלך לעשרים דקות קצת לחיזוק, אבל לאחמ"כ ניגשו אלי הנאספים וישבתי שם כשעתיים, וזה מבהיל על הרעיון מה ששומעים... כל יום... כל יום... אנשים צעירים, ואפילו ילדים... אין יום שלא שומעים מקרים קשים של המחלה רח"ל. עסקני הרפואה אומרים שמעולם לא היה ריבוי כזה של חולי ישראל במצב חמור כל כך.

ומי מדבר מהצרות ברוחניות, היצר הרע הנוער באש, צער גידול בנים, וכל אלו עם יסורי הנפש שאי אפשר לתאר. היהדות בכלליות ב"ה פורחת מאד, אבל כל נשמה מישראל שסרה מן הדרך, הרי זה עולם מלא.

אחד מבניו: מה היה הענין שמרן זי"ע החליט לפתוח בית חולים?

מרן שליט"א: היסוד איך שזה התחיל היה במחשבה שהיתה לו כשנפצע בשואה, וקיבל עצמו לפעול לרפואת יהודים, זה היה המחשבה... בשנים הראשונות שהתחילו להתעסק בזה, היה קשה להתקבל על הדעת שזה יצליח... חוץ ממרן אאדמו"ר זי"ע אף אחד לא האמין...

אחר כך, כשביקר בארץ ישראל בשנת תשי"ח, הלך בקריה לטייל ברחוב, ולפתע יצאו אנשים לרחוב וצעקו שצריכים רפואה והצלה עבור אחד שקיבל התקף לב, ואז היו רק שני קווי טלפון בקרית צאנז, ועד שקראו לאמבולנס מערים אחרות חלף ועבר כעשרים דקות, ומאז גמל בלבו שחייב לפעול מיד עבור בניית ביה"ח, ואמר שאמרו חז"ל כל עיר שאין

יום חמישי פר' פקודי כ"ז אדר

לפנה"צ הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים אצל ד"ר הר"ר צבי זקס מנתניה, היושב שבעה על פטירת אמו ע"ה.

אחה"צ נכנס מרן שליט"א להיכל המתיבתא לתפילת מנחה ואמירת הסליחות ליום כיפור קטן, כנהוג בחצרות קדשינו בערב ר"ח ניסן. לפני העמוד עבר הגה"צ רבי מאיר משולם שליט"א.

אח"כ נכנס מרן שליט"א לקליינע זאל שבביתו נאו"ק שם עברו קבוצה מובחרת של כחמישים בחורים הנמנים על חבורת 'דעם רבינ'ס חבורה', וקיבלו מידי הקודש מנחת הוקרה ספה"ק דרך פקודיך.

כן עברו מתלמידי הישיבה בני חו"ל, לקבל ברכת פרידה לקראת חזרתם לביתם על חג הפסח.

יום שישי פר' פקודי כ"ח אדר

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה מנחם צבי נ"י בן הר"ר חיים יוסף בינדר מביתר.

ושוחחו עוד על ענין חינוך הבנים בדורנו וכו', ואיחלו מרן שליט"א מברכות קדשו בעבודת הקדוש להגדיל תורה ולהאדירה ושיזכה לפירות בעולם הזה והקרן בעולם הבא. וכן איחל לכל בני משפחתו שהתלוו אליו, ונפרדו לשלום.

אח"כ נכנס לקו"פ הגאון רבי יעקב שכנזי שליט"א רב שכונת בית ישראל בירושלים ומו"צ בהעדה החרדית הספרדית בירושלים (חתן הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל ראש ישיבת פורת יוסף), והגיש למרן שליט"א מספריו 'שימוש חכמים' ב"כ.

יום רביעי פר' פקודי כ"ו אדר

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה מנחם צבי נ"י בן הר"ר חיים יוסף בינדר מביתר.

אחר הצהריים הגיע מרן שליט"א להיכל הגדול שם נערך מסיבת התחלת חומש לעשרות תלמידי כיתות ג' בתלמוד תורה דרכי אבות פעיה"ק, וביניהם נינו הינו"ח ברוך נ"י בן הרה"ג רבי זלמן ליב שליט"א בן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א.

מרן שליט"א ישב שם משך זמן, והקשיב לתלמידים צעירי הצאן באמירת הפסוקים והתחלת החומש, יחד עם המחנך הרב יעקב יוסף לונגר הי"ו. בסיום המעמד העניק מרן שליט"א לילדי החמד חמישה חומשי תורה. וחזר מרן שליט"א לביתו לתפילת מנחה.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, בין הנכנסים היו הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, יחד עם האברכים הנמרצים הר"ר חיים ברנשטיין הי"ו והר"ר זלמן לייב (בר"א) רייך הי"ו מנהלי קופת רבי מאיר בעל הנס בעיה"ק טבריה, אשר הציגו בפני הקודש את פעילות הקופה בשנה האחרונה, ובפרט כעת לקראת חג הפסח, כאשר בעז"ה תתבצע חלוקה בקרב בני הקהילה בסך למעלה ממליון ומאה אלף ש"ח. והביע כ"ק מרן שליט"א את קורת רוחו המרובה, והאציל מברכות קדשו לכל העוסקים בצרכי ציבור, וכל הנושאים בעול יחד עם כל התורמים שיתברכו מן השמים בכל ברכות התורה ולחג כשר ושמח.

תוכן הפלפול שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה, הדא הוא דכתיב (תהלים ק"ה) ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים ירשו בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו, ואין לו מובן.

במדרש (הובא בחוט המשולש) אלה פקודי המשכן משכן העדות, זה שאמר דוד ע"ה עשה עמי אות לטובה כמד"א וישם ה' לקין אות, ופלאו. במדרש (פמ"ו ס"ו) עה"פ (שמות יב, ב) החדש

שיזכה חבירך, וכדחזינן שהכהן הותר לו למחוק השם כדי לעשות שלום בין איש לאשתו, לפיכך שפיר נתגלגל ענין זה אצל דוד המלך להורות תשובה, כי כה"ג רשאי לחטוא שיזכה חבירו.

ועד"ז יל"פ מאה"כ (במדבר ו, כו) ישא ה' פניו אליך דקאי על התשובה כמ"ש במד' תנחומא (פר' האזינו), ונאמר בלשון יחיד כי למדנו מדוד דמועיל תשובה אף ליחיד, וכ"ת היאך הותר לדוד לחטוא כדי להורות תשובה לאחרים, וכי אומרים לאדם חטא שיזכה חבירך, עז"א וישם לך שלום דהועיל והוא כדי שיהא שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, ואם לעשות שלום בין איש לאשתו הותר לחטוא לאחרים, מכ"ש שראוי כן כדי לעשות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, ועל כן ודאי שפיר כדן בא לידי דוד אותו מעשה כדי להורות תשובה.

ויתכן לומר דב"ז דאמרה תורה לעבור על ל"ת דמחיקת השם כדי לעשות שלום בין איש לאשתו הוא בגדר עשה דוחה ל"ת, וכעין הא דאחז"ל (יבמות דף ס"ה ע"ב) וא"ר אילעא משום רבי אלעזר ברבי שמעון מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום, שנא' אביך צוה וגו' כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו'. רבי נתן אומר מצוה שנא' ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני וגו', דבי רבי ישמעאל תנא גדול השלום שאף הקב"ה שינה בו, דמעיקרא כתיב ואדוני זקן ולבסוף כתיב ואני זקנתי. ועל כן כדי לעשות שלום ראוי לעבור על איסור מחיקת השם, ומהי"ט נמי היה ראוי להביא את דוד המלך לחטוא כדי להחזיר רבים מישראל בתשובה כאמור, והוא מדין עשה דוחה ל"ת.

ויש לחזק הדברים, דהנה כתבו התוס' בניטין (דף מ"א ע"א ד"ה לישא) גבי מי שחציו עבדו חציו בן חורין, דלישא שפחה אינו יכול, דקשה ליתי עשה דפו"ר ולידחי ל"ת דלא יהיה קדש, ותני' כיון דבדידה ליכא עשה דפו"ר לא אמרינן בזה עדל"ת עיי"ש, והקשו המפוי' דהא במצורע ביום השמיני מגלח כל שערו ועובר המגלח על איסור הקפה כדי לקיים מצות גילוח במצורע, והרי העשה של גילוח מצורע הוא על המצורע, והמגלחו עובר על הל"ת דהקפה, הרי דכה"ג נמי אמרינן עדל"ת אף דזה העובר על הל"ת אינו מקיים מצ"ע (עי' קובץ הערות

ואפ"ל בדרך דרוש, בהקדם לבאר מה שאחז"ל (ע"ז דף ד' ע"ב) לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה וכו', והיינו דר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם עול נאום דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה, עיי"ש דמסיק הש"ס שהווקק להורות תשובה ליחיד, וזה כביר שנתעוררתי במאמר זה היאך יתכן שמן השמים יגלגלו חטא לצדיק כדי להורות תשובה לאחרים, וכי אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חברך (שבת דף ד' ע"א), ושו"ר שבס' לימודי ה' (דרושים עמוד ק"ד) הביא שכבר הקשה כן המהרי"ט.

אכן י"ל עפ"י"מ דא"י בגמ' שבת (דף קט"ז ע"א) לענין ספרי מינין שכתוב בהם שם שמים, דקאמר התם בגמ' דקאמר ר' טרפון אם יבוא לידי אני שורף אותן ואת האזכרות שבהן, וקאמר עלה א"ר ישמעאל ק"ו ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים, הללו שמטילין קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהם שבשמים על אחת כמה וכמה, ועליהם אמר דוד הלא משנאיך ה' אשנא ובמתקוממך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי, מבואר מזה דעונות בני ישראל גורמים להעדר השלום בין ישראל לאביהם שבשמים, וכאמור (ישעיה מת, כב) אין שלום אמר ה' לרשעים.

והנה מרחזינן שאמרה תורה שהכהן יהא מוחק את השם במים, ויעבור על איסור לא תעשון כן לה' אלוקיכם, שהוא אזהרה שלא ימחוק השם, וכאן הותר לו לעבור עליו כדי להטיל שלום בין איש לאשתו, מוכח דגדול מעלת השלום עד שאומרים בה חטא שיזכה חבירך, ועל כן רשאי הכהן לעבור על איסור מחיקת השם כדי לעשות שלום בין איש לאשתו.

ולפי"ז ניחא דמשו"ה כאשר היה צורך להקים עולה של תשובה וללמד לבנ"י דמועיל תשובה, כדי שלא יתייאשו ויסונו אחור לחשוב דאחר החטא שוב אין תקנה ח"ו, אלא יכירו וידעו כל העם כי השי"ת פותח שער לדופקי בתשובה, נמצא שעיי"ז יהא שלום בין ישראל למקום כביכול, וכיון דכה"ג שפיר אומרים לו לאדם חטא בשביל

סי' ח' אות ח' שעורר בזה).

ויש לבאר בזה, עפי"מ שהקשה בתורת גיטין על דברי התוס' הנ"ל, מהא דכתבו התוס' שם בע"ב (ד"ה כופין) דהא דכופין את רבו לשחררו אף דיש עליו עשה דלעולם בהם תעבודו מ"מ חייב לשחררו כדי שיקיים העבד מצות פו"ר, והקשו דהא אין אומרים לאדם חטא בכדי שיזכה חברך, ותי' דרק היכי דפשע אין אומרים לאדם חטא כדי שיזכה חברו, אבל בלא פשע אומרי, כדמוכח מהא דמחוסר כיפורים בערב פסח מביא כפרתו אחרי תמיד של בין הערבים, דאתי עשה דפסח שיש בו כרת ודחי עשה דהשלמה, אלמא דעברי הכהנים על עשה דהשלמה כדי שיזכה זה בפסח, לכך כל כה"ג שלא פשע אומרים לו חטא כדי שחברו יקיים מ"ע, עי"ש. והקשה בתורת גיטין דא"כ ה"נ תעבור האשה על איסור לא יהיה קדש כדי שיקיים העבד עשה דפו"ר, ותי' דרק באיסור קל לגבי קיום עשה חמור אמרינן ליה לעבור, וכהך דלעולם בהם תעבודו שהוא עשה קל בשביל מצות פו"ר, וכן עשה דהשלמה שהוא קל לעשות מצות פסח שהוא בכרת, בזה אמרינן חטא שיזכה חברך, אבל אין רשאי לעבור על ל"ת חמור בשביל קיום עשה של חברו, עי"ש, וכן כתב בלימודי ה' (לימוד ב' ד"ה עוד יש לתמוה).

ולפי"ז י"ל דקיום העשה דמצורע שהוא עשה חמור גדול השלום כדאי' בחולין (דף קמ"א ע"א), הו"ל העשה חשיב טובא לעומת ל"ת דגילוח, בזה שפיר אומרים לו לעבור על ל"ת דהקפה כדי שיקיים חברו עשה חשוב זה, לפיכך שפיר מגלח את המצורע מדין עשה דוחה ל"ת.

ומעתה א"ש הדבר האמור שהותר לדוד לעבור על איסור כדי שעיי"ז יתודע לעין כל שמועיל תשובה לכל עון ולכל חטאת, דכיון שענין זה לחזק עולה של תשובה הוא כענין הטלת שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, וכה"ג דהו"ל עשה חשוב ואלים אמרינן בזה דדוחה ל"ת דאחרים ואמרינן חטא שיזכה חברך, ודו"ק.

ואולם אכתי יש לעורר בזה דמהיכי תיתי דנימא בכה"ג עדל"ת, הלא כללא הוא דאין עשה דוחה ל"ת אא"כ הו"ל בעידנא דמיעקר ללאו קא מקיים לעשה, וכאן הרי החטא שאירע לדוד היה קודם,

ואח"כ הוא דעבד תשובה, ורק לאחר זמן רב נתוודע ונתגלה לעין כל דאהני תשובתו (עי' שבת דף ל' ע"א), ולמדו ממנו כח התשובה, והלא כל כה"ג דלא בעידנא הוא לא שייך דין עשה דוחה ל"ת.

ולכאן' היה אפ"ל לפימ"ש המג"א (או"ח ריש סי' תמ"ז סק"א) בשם שיבולי לקט דבעשה דרבים לא בעינן בעידנא, אולם זה אינו דהרי אמרינן בגמ' בע"ז שם דהא דמועיל תשובה לרבים כבר הוכח ממה שחטאו ישראל במדבר, ומה שאירע לדוד היה כדי להורות תשובה ליחיד, והרי לגבי יחיד אין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא. והאמנם שיש לדון דשמא כיון דהרבה יחידים למדין הימנו הו"ל כעשה דרבים, ואכמל"ב.

ברם באנו בזה למה שדנו בהאי כללא דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא דמיעקר לאו מקיים לעשה, דפשטות לשון הגמ' (שבת דף קל"ב ע"ב, ביצה דף ח' ע"ב) משמע דפליגי בכך דרב אשי הוא דמשני לה דהיכא אמרינן דאתי עשה ודחי ל"ת כגון מילה דצרעת א"נ ציצית וכלאים דבעידנא דמתעקר לאו קא מוקים לעשה וכו', ומשמע התם דרבא לא ס"ל כן, (וכ"כ בחידושי אבן העזר חדושי וכן בברוך טעם עדל"ת פ"ב קמא), וא"כ אי נימא דעכ"פ מה"ת בכל גווני עדל"ת ולא בעינן שיהא בעידנא שפיר י"ל דאותו מעשה נתגלגל על דוד כדי להורות תשובה ליחיד.

והנה בנטע שורק (פר' שלח, ד"ה גמרא) העלה דהא דאין עדל"ת אלא א"כ הו"ל בעידנא, תליא במה דפליגי אי אמרינן הואיל, דבגמ' פסחים (דף מ"ז ע"ב) איתמר האופה מיו"ט לחול, רב חסדא אמר לוקה רבה אמר אינו לוקה, רח"א לוקה לא אמרינן הואיל ומיקלעי ליה אורחים חזי ליה, ר"ח אינו לוקה אמרינן הואיל וכו', ובסוגי' שם פריך מהא דתנן יש חורש חרישה אחת וחייב עלה ח' לאויז וכו' ואי אמרת הואיל, אחרישה לא לחייב הואיל וחזי לכסות דם ציפור, והקשה הפני יהושע (בביצה דף ח' ע"א, ד"ה וע"פ) דהא לא שייך בכך הואיל שהרי גם אם הי' מזדמן לו דם ציפור להדיא לא היה רשאי לחרוש כדי לקיים מ"ע דכיסוי הדם דכה"ג ל"א עדל"ת דהא לא הוי בעידנא (וכמ"ש בביצה שם), עי"ש.

ויש לתרץ בזה, דהנה יל"ב מפנ"מ אין עדל"ת

בתר כוונה כמו בנתכוון לאכול בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר, ושבוה פליגי רבה ור"ח דר"ח ס"ל ספר"א מה"ת להחמיר עיי"ש.

והנה במד"ר (פנ"א ס"ב) נכנס משה אצל בצלאל ראה שהותיר מן המשכן אמר לפני הקב"ה רבון העולמים עשינו את מלאכת המשכן והותרנו מה נעשה בנותר, א"ל לך ועשה בהם משכן לעדות וכו', וכ"ה במד"ת, ובבנין אריאל (בפרשתן) בשם המפוי' שעשה בית ועד לחכמים, (בילקו"ש הגירסא משכן לדברות) וראה ביפ"ת שם ובחתם סופר (בפרשתן ד"ה אלה, ובפר' תרומה ד"ה תרומה) שהביא ג"כ דבמד"ר אי' שממותר תרומת המשכן בנו ביהמ"ד ללמוד תורה (עיין הגהות שער יוסף על חת"ס בפרשתן אות ב'). וכן מצינו להדיא במדרש הגדול בפרשתן שנקט כן. ועי' לכ"ק אאדמו"ר זי"ע בד"ת בשיעור חורש"י פר' פקודי תשל"ד (נדפס בגליוני ד"ת ש.ז. גליון ב' אלפים קע"ב) שהאריך בזה.

ובבנין אריאל שם עורר האיך הותר לעשות ביהמ"ד ממותר התרומה, והרי אין מורדין מקדושה חמורה לקדושה קלה, ועיין ברמב"ם (הל' תמורה פ"ד הי"א) המשנה את הקדשים מקדושה לקדושה עובר בל"ת וכו' וה"ה לשאר הקדשים שאין משנין אותן מקדושה לקדושה אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית וכו', והוא סוגי' ערוכה בתמורה (דף ל"ב ע"א), ואפי' לשיטת הראב"ד דהשיג שם על הרמב"ם וס"ל דבקדושת בדק הבית מותר לשנות מקדושה לקדושה, מ"מ מודה דאין מורדין לקדושה קלה כמש"כ האחרונים בדעתו, עיין בספר המפתח שם, וא"כ התרומות שהיו בקדושת בדק הבית דחמור מקדושת ביהמ"ד היאך היה יכול להורידם לקדושה קלה, וכבר דיברנו בכמ"ק ביישוב קו' בכמה דרכים.

וכ"ק אאדמו"ר זצ"לה"ה (דרוש לפר' תרומה, נדפס בישראל סבא גליון מ"ב) הביא מה שדנו בספרי דרוש בענין אי תורה עדיף או עבודה, וכתבו דתליא בכך אם בריאת העולם היה בגין התורה או בגין העבודה, דמצינו בזה חילוקי מדרשות בכך, דבמד"ת (יתרו סימן י"ד) ותלמוד תורה כנגד כלם, ראה כמה חביבה התורה שבשבילה נברא העולם, וכה"א (ישעיה נ"א) ואשים דברי בפך ובצל ידי

אא"כ הו"ל בעידנא, ואי משום דילפינן מכלאים בציצית ובעי דומיא דהתם דבעידנא דמיעקר ללאו קא מקיים לעשה, א"כ כמו"כ נימא דעדל"ת רק דייקא דומיא דהתם שהוא מצוה שעל גופו וכדו', ומאיזה סברא דייקא לענין בעידנא צריך שיהא דומה לכלאים בציצית, אבל הדבר נכון לפימ"ש הרשב"א (כ"ה בריטב"א שלפנינו ר"ה דף ל"ב סוף ע"ב, ובר"ח שבת דף קל"ב) דמש"ה בעינן שיהא בעידנא דיש לחוש שיעבור על הלאו ואח"כ יאנס ולא יקיים העשה נמצא שעבר בחינם על הלאו, לכן אין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא דמיעקר ללאו מקיים העשה.

ומעתה למ"ד דאמרינן סברת הואיל ע"כ דעדל"ת אף היכי דל"ה בעידנא, דהרי כל עיקר הטעם דבעינן בעידנא הוא דחיישינן שיעבור על הלאו ולא יקיים העשה כנ"ל, וא"כ אי אמרינן הואיל דהיינו דכיון דאם יבואו אורחים יהא מותר לבשל בשבילם לכן אף אם לא באו אורחים כלל אפ"ה לא עבר על הלאו כיון דיש מציאות שיבואו, והרי סברא זו עצמה שייך גם לענין עדל"ת דכיון שמתכוון לקיים העשה כבר הותר לו לעבור על הל"ת, וגם אם לאחר שעבר על הלאו נאנס ולא קיים העשה לא עשה עבירה שהרי נתכוון ורצה לקיימה, נמצא דדב"ז דגבי עדל"ת בעינן שיהא בעידנא תליא בפלוגתא דהואיל, דלמ"ד דלא אמרינן הואיל משום דכיון שעכשיו אינו יודע שיבואו אצלו לאכול אסור לו לבשל, ולא סגי במה שאפשר שיבא אורח, לדידיה הה"נ לענין עדל"ת לא סגי במה שיכול לקיים אח"כ העשה, וכיון דאיכא למיחש שמא יאנס ולא יקיים העשה אסור לו לעבור על הלאו. משא"כ מאן דאית ליה הואיל הה"נ בעדל"ת דלא בעינן בעידנא וכנ"ל, וממילא מתורץ קושית הפנ"י מהא דפריך הגמ' ממה דחייב אחרישה, דהרי הקו' הוא על מאן דאית ליה הואיל לדידיה לא בעינן בעידנא, ודו"ק.

כבר האריכו האחרונים בסברא דהואיל דלכאוו' צ"ב וכי מפני שיש מקום שיבואו אורחים מותר לו לבשל מיד, ובשו"ת בית יצחק (או"ח סי' פ"א אות ז') ביאר בזה דמ"ד דאמרינן הואיל טעמיה משום דס"ל דספיקא דאורייתא מה"ת לקולא ולכן מותר מה"ת לבשל כשיש איזהו צד של ספק היתר, וגם כשכוונתו לחול היכא דהמעשה מותרת לא אזלינן

והנה דב"ז אם בריאת העולם היה בגין התורה או בגין העבודה י"ל דתליא בדרשות בקרא יום השישי, דלפי דרשת ר"ל הנ"ל דקאי על מה שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו, מוכח שעיקר בריאת העולם היה בגין התורה. אולם במד"ר (ב"ר פ"ט, ס"ד) עה"פ ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי אמר רבי יודן זו שעה יתירה שמוסיפין מחול על הקודש ובה נגמרה מלאכת העולם על כן כתיב השישי, והיינו דדרש לה"א דהשישי להורות דין תוספת שבת, ולפי"ז לא אמרינן להא דהעולם נברא בגין התורה.

וכבר אמרנו דהנך דרשות בקרא דיום השישי תליין בזמן החיוב בתוספות שבת, למש"כ הר"ן בביצה (דף ט"ז ע"ב מדפי הרי"ף) וז"ל, ולי נראה כיון שצותה תורה תוספות, צריך להוסיף מחול על הקודש איזה זמן חוץ מן הזמן שהוא נזהר בו מן הספק, שאם לא כן לא היה צריך להזהיר על תוספות, וזה על דעת מי שסובר דמאי דאמרינן ספיקא דאורייתא לחומרא מה"ת היא עכ"ל, וביאר במנחת חינוך (מצוה שיג אות ט') דמבואר מדברי הר"ן דלמ"ד דספד"א מה"ת לקולא אין צריך להוסיף תו"ש קודם בין השמשות כי גם מה ששובת ממלאכה בזמן ביה"ש סגי בזה לתוספת דהרי מדין תורה מותר בעשיית מלאכה בין השמשות, ואע"ג דהוי ספק ולחומרא מ"מ אינו אלא מדרבנן, וכ"כ הפמ"ג (אשל אברהם רס"א סק"ח) דלשי' הרמב"ם דספד"א מה"ת לקולא סגי בתוספת ביה"ש כיון דמה"ת אין חייבים לשבות בו, ורק למאן דסבירא דספד"א מה"ת לחומרא צריך להוסיף מעט קודם ביה"ש ע"ש.

והנה במ"ש המדרש דיום השישי נדרש להא דצריך להוסיף מחול על הקודש משמע דבעינן להוסיף מבעוד יום, שהרי דריש ליה ממ"ש יום השישי זו שעה יתירה וכו', לפי"ז נמצא דהמדרש מוקי לה על דין תוס' שבת ס"ל דספד"א מה"ת לחומרא וא"כ זמן התוספת הוא מבעוד יום שישי דהיינו שעה יתירה שמוסיפין וכו', אמנם ר"ל דדריש בגמ' להא דתנאי התנה הקב"ה וכו', ס"ל כהרמב"ם דספד"א מה"ת לקולא, וא"כ סגי בתוס' שבת בזמן

כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה, וכו' כיון שקבלוה ישראל נתיישב העולם וכו', ובילקוט (בראשית, פ"ב רמז י"ז) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אמר ר' יודן בזכות התורה נברא העולם שנאמר אלה החקים והמשפטים והתורות, וכע"ז בכמ"ק, וכן מהא דדרש ר"ל (בשבת דף פ"ח ע"א) מאי דכצתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר אם ישראל מקבלים את התורה מוטב ואם לאו אני אחזיר אתכם לתוהו ובוהו, הרי דבריאת העולם הוא בגין התורה.

אולם בגמ' תענית (דף כ"ז ע"ב) אמר רבי יעקב בר אחא אמר רב אסי אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר ויאמר ה"א כמה אדע כי אירשנה, אמר אברהם רבש"ע שמא ישראל חוטאין לפניך אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה, א"ל לאו, אמר לפניו רבש"ע הודיעני כמה אירשנה אמר ליה קחה לי עגלה משולשת ועז משולשת וגו', (וכע"ז במגילה דף ל"א ע"ב, ובילקוט בראשית, פט"ו, רמז ע"ז), ובפסיקתא רבתי (פר' ז') עה"פ ויהי המקריב ביום הראשון, ד"א ביום הראשון א"ר שמואל בר מתא, מהו ביום הראשון, מן היום הראשון שברא הקב"ה את העולם נתאוה לדור עם בריותיו בתחתונים וכו', אלא כיון שהוקם המשכן והשרה בו הקב"ה את שכינתו ובאו הנשיאים להקריב אמר הקב"ה יכתב שביום הראשון נברא העולם, ויהי ביום שהוקם המשכן אין כתיב כאן אלא ביום הראשון מהו הראשון ראשון לבריאת העולם, והיינו דבריאת העולם היה בשביל הקרבנות.

וי"ל דאי נימא דמעלת התורה עדיף ממעלת העבודה היו יכולים לעשות ממותר התרומות ביהמ"ד ללימוד התורה דלא היה בכך שום הורדה מקדושה ואדרבה עלה לקדושה חמורה יותר, שעד הנה היה מיועד למשכן לעשות בו עבודה ועתה נתעלה לקדושה יתירה לעשות בהן בית תלמוד, וביאר שם דבהא גופא נחלקו המד"ר דידן דס"ל דתורה עדיף לכן מן המותר בנו ביהמ"ד, והמד"ת בפר' תרומה דס"ל דמן המותר עשו ציפוי לבית ק"ק דס"ל דעבודה עדיף ולא יתכן שהורידוהו מקדושתו, ע"ש.

ביה"ש, וממילא לא שייך לאוקמי קרא דיום השישי לדרשא דתוס' שבת, ולכן דרש לה להך דתנאי התנה הקב"ה עם מעשי בראשית וכו' ודו"ק.

מעתי יבואר מאמר המדרש, דכיון דאמה"כ אלה פקודי המשכן משכן העדות והיינו דממותר התרומות עשה משכן לעדות דהוא ביהמ"ד ללמוד תורה, ועכצ"ל דלא הוי בכך הורדה מקדושה חמורה לקדושה קלה, כיון דתורה עדיפא מעבודה, ואתיין מהא דיום השישי דתנאי התנה הקב"ה וכו' דבריאת העולם היתה בגין התורה וע"ז אמר אם לא בריתי יומם ולילה וגו', והיינו דלא יתכן דקרא דיום השישי קאי על תוס' שבת, שהרי תוס' שבת סגי לה בביה"ש דספיקא מה"ת לקולא ובקרא כתיב יום השישי.

ומעתה דספיד"א מה"ת לקולא שפיר אמרינן הואיל, ומינה דבכל גווני אמרינן עדל"ת אע"פ דלא הוי בעידנא, ובכך שפיר י"ל דאותו מעשה אירע לדוד כדי להורות תשובה, דהוא מדין עשה דוחה ל"ת, דאף שהעשה דתשובה נתקיים רק אחר זמן, מ"מ הא לא בעינן בעידנא, לכך מסמך עלה דזה שאמר דוד ע"ה עשה עמי אות לטובה, דבגמ' (שבת דף ל' ע"א) מבואר שדבר זה אמר דוד כשביקש מהקב"ה להודיע לרבים שנמחל לו אותו עון עי"ש, ואמנם כן שאז נתוודע ונתגלה צדקתוכדאי' בגמ' שם, ונרמז ענין זה דייקא בפתיחת הדלתות הרומז לענין עדל"ת, כמש"כ בספר בן יהוידע (יומא דף פ"ו) דתשובה נקרא דל"ת שהוא ר"ת דוחה ל"ת.

והנה כ"ק אאמו"ר זצללה"ה (בדרוש לפר' בראשית נדפס ביציב פתגם פר' בראשית) ביאר ענין המחלוקת של קין והבל ובמה שקם עליו והרגו. דהנה אמה"כ (בראשית ב, טו) ויקח ה' אלוקים את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, ובמדרש (ב"ר פט"ז ס"ד) לעבדה ששת ימים תעבוד, הרי מ"ש 'לעבדה' היינו עבודה כפשוטו, שיעבוד באדמת הגן (וציין שם שכ"ה ברד"ק ובאב"ע). וי"ל שזה היה מענת קין על הבל על שהוא רועה צאן ואינו עסק בעבודת האדמה, שהרי נצטוו בציווי מיוחד לעבוד את האדמה, והטעם בזה מבואר ברד"ק דהרי בחטא אדה"ר נגזר בזיעת אפך תאכל לחם וגו' וכמ"ש (בראשית ג, כג) וישלחהו ה' אלוקים מגן

עדן לעבוד את האדמה אשר לוקח משם, עי"ש, לכן קם עליו ויהרגהו, וכדעת הרמב"ם (פ"ט מהל' מלכים הי"ד) דב"נ נהרג על עשה דידהו, אתו"ד.

ואמנם בסברת הבל י"ל דהוא ס"ל כמ"ש הישמח משה (פר' בשלח) דאפשר לקיים בזיעת אפך בב' אופנים או כפשוטו ביגיעה ועמל בעבודת השדה, או כמדרשו בעמל ויגיעה בתורה המכונה לחם ע"ד לכו לחמי בלחמי, וסבר הבל דאפשר לקיימו בעסק התורה, וכפי שדרשו בספרי (פר' עקב) מה שנא' לעבדה זה תלמוד, וכ"ה בדרוש שם.

וי"ל דדב"ז תליא בפלוגתת רבי ישמעאל ורשב"י בברכות (דף ל"ה ע"ב) במה שנא' ואספת דגנך, דלר' ישמעאל מה שנא' לא ימוש ספר התורה הזה מפוך יכול דברים ככתבן ת"ל ואספת דגנך הנהג בהן מנהג דרך ארץ, ולרשב"י בזמן שעושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים עי"ש. והבל נקט כדעת רשב"י דראוי לקיים לא ימוש ספר התורה הזה מפוך דברים ככתבן, דראוי לקיים בזיעת אפך תאכל לחם בלחמה של תורה, וה"נ לעבדה מתפרש על תלמוד, אבל קין נקט בשיטתו כדעת ר' ישמעאל דבעינן דברים ככתבן, ובזיעת אפך תאכל לחם הוא כפשוטו, ולפיכך דרש ולעבדה זו עמל ביגיעת השדה.

וכ"ק אאמו"ר זצללה"ה (פר' לך תשמ"ו, שפ"ח חו"פ לפסח דרוש ד', אות ב') ביאר דר' ישמעאל ורשב"י פליגי אם סומכין על הגם, דרבי ישמעאל ס"ל שאין ראוי לסמוך על הגם שיעמדו זרים וירעו את צאנו, על כן בהכרח לנהוג בהן מנהג ד"א, אבל רשב"י שהיה מלומד בניסים (עי' מעילה דף י"ז ע"ב), ס"ל דסומכין על הגם, ולכן קאמר דראוי לסמוך על הגם שיגיע מזונו מן השמים למעלה מדרך הטבע, לכן ס"ל דלא ימוש ספר התורה הזה הוא דברים ככתבן, עי"ש.

ורגיל הנני לכאר טעמא דמ"ד סומכין על הגם, דהנה כתב האוהח"ק (בפר' בשלח יד, כז) עה"פ וישב הים לאיתנו, ודרז"ל לתנאן, תנאי התנה הקב"ה עם הים בשעת בריאתו שיבקע לפני בני"ו (ב"ר ה, ד), דצריך לדעת למה סירב הים לקרוע כאמז"ל (שמו"ר כ"א ס"ו) שהתרים כנגד משה וא"ל אין אני נקרע מפניך וכו', ועוד צ"ב שהרי אפי' ליחידי סגולה נקרע בע"כ כמעשה שהובא בחולין (דף ז' ע"א) ברפכ"י,

יהושע הירדן וכן לאליהו הנביא ולאלישע, וכן ביום רביעי שנברא השמש הושם בטבעו שיעמוד ליהושע, ולפי"ז לא היה שינוי הטבע בכריאה בשום דבר מששת ימי בראשית ואילך כי כל הניסים והאותות והמופתים שנעשו אח"כ הכל הושמו בטבע כבר, והמנהג שנשתנה לעיני הרואים לא היתה בריאה חדשה מן הטבע, עכ"ל. עיי"ש שהארץ בזה.

ותנאי זה דהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית שכל עניני העולם יהיו כפופים לחכמי התורה, היינו מהך דרשא דיום השישי וכו' מלמד שהתנה הקב"ה וכו', דהתנאי היה שכל בריאת העולם הוא ע"מ שיקבלו ישראל את התורה, ובכך נקבע שכל טבע והנהגת העולם יתאים את עצמו לפי צרכי בני"ש לשמירת התורה והמצוות, וכאשר יצטרכו לשנות מסדר הבריאה יהא זה עצמו טבעו של עולם להשתנות לטובת ישראל, ומשו"ה רשאי לסמוך על הגם כי אין זה שינוי סדרי הטבע, אלא כן הוא טבעו של עולם לשנות סדריו עבור צורכי קיום המצות.

וז"ש המדרש שאמר דוד עשה עמי אות לטובה והאות שאין בי עון כמה שנתגלגל החטא על ידי, דדהותר מדין עדל"ת אף שאינו בעידנא, כמד"א וישם ה' לקין אות, רצ"ל דקין הוצרך לשמירה וכפרש"י, והיינו משום שלא צדק בטענתו נגד הכל, דשפיר אפשר לקיים גזירת בזיעת אפך בלחמה של תורה, הזכה מלאכתו נעשית ע"י אחרים, והיינו דשפיר סומכין על הגם, דגם זה מטבעו של עולם, ודאתינן עלה מהא דיום השישי קאי להא דתנאי התנה, דלא יתכן דקאי על תו"ש שהרי סני לה בבית"ש דספיקא מה"ת לקולא, מעתה אמרינן הואיל, וממילא דעדל"ת אע"ג דאינו בעידנא, ובכך אין לדוד מכשול במה שנתגלגל על ידו כדי להורות תשובה, דשפיר אמרינן ליה חטא שיזכה חבירך, ודו"ק.

והנה ברש"י ריש פר' בראשית א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים לו כל הארץ של הקב"ה הוא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצותו נתנה

אכן הענין הוא כי תנאי זה הוא בכלל התנאים שהתנה ה' על כל מעשה בראשית להיות כפופים לתורה ועמליה, ולעשות כל אשר יגורו עליהם, וממשלתם עליהם כממשלת הבורא ב"ה, ואמנם ביצאת מצרים לפני שבנ"י קיבלו את התורה ל"ה עדיין כוחם לשלוט על שאר הנבראים, ומש"ה לא הסכים הים ליחלק להם, עד שהולך השי"ת ימינו לימין משה פירוש הראהו כי הוא בן תורה המתייחס לה ימין כדכתיב (דברים ל"ג ס"ב) מימינו וגו', וכשראהו תיכף ומיד נקרע כתנאי הראשון עיי"ש, מבואר מדבה"ק דמתנאי הבריאה שכל עניני העולם יהא משועבדים לתורה ולומדיה, ואשר זה יהא טבעם תמיד.

וכבר כתב כן בפיה"מ להרמב"ם (אבות פ"ה מ"ה, וכ"ה במורה נבוכים ח"ב פכ"ט) לכאר ענין התנאי עם הים, דמכיון שאין הקב"ה חפץ בשינוי הטבע, לכן התנה תיכף בשעת בריאת הים שיקרע לפני בני"ש ובכך נקבע שיהא זה טבע ברייתו וסדרו של הים, ואין זה בכלל שינוי הטבע, אתו"ד, והארץ בזה בס' בית שמואל אחרון (פר' מצורע) בדברים נפלאים, ותו"ד כתב דלכן תורה קדמה לעולם (גדרים דף ל"ט ע"ב) כדי שיקבע בטבעיות הבריאה שכל עניני העולם משועבדים לתורה וע"י התורה ניתן לשנות הטבע, עיי"ש, והובא ביש"מ פר' תזריע עיי"ש.

וכ"כ רבינו בחיי (בפר' בשלה יד, כז) דבמד"ר (בראשית פ"ה ס"ה) א"ר ירמיה ב"א לא עם הים בלבד התנה הקב"ה אלא עם כל מה שנברא במעשה בראשית, שנאמר (ישעיה מה, יב) אני ידי נטו שמים וכל צבאם צויתי, מיד שנטו שמים כל צבאם צויתי, צויתי את הים שיהא נקרע לפני ישראל, צויתי את השמש והירח שיעמדו לפני יהושע וכו', צויתי שמים וארץ שישתקו לפני משה שנאמר האזינו השמים, צויתי את העורבים לכלכל את אליהו וכו', צויתי את האור שלא תזיק לחגניה מישאל ועזריה וכו', צויתי האריות שלא יזיקו לדניאל וכו', צויתי את הדג שיקיא את יונה וכו', המדרש הזה מוכיח שכל הניסים והנפלאות שעשה השי"ת בכל הדורות ע"י הנביאים כבר הושמו בששת ימי בראשית בטבעי הדברים שנבראו, כגון שנאמר ביום שני שנבדל המים הושם בטבע המים שיקרע לפני משה הים ולפני

בידכם ברשותכם, אם אמרתם הן הן אם אמרתם לאו לאו, מ"מ יהא החדש הזה לכם, ולא עוד אלא אם בקשתם לעבר את השנה הריני משלים עמכם לכך כתיב החדש הזה לכם, עכ"ל המדרש.

וכן אמרו בגמ' ר"ה (דף כ"ה ע"א) אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם, אתם אפי' שוגגין אפי' מזידין אפי' מוטעין, שקביעת המועדים והזמנים הם ע"פ חכמי התורה וראשי המטות, כי על פי מה שקבעו כן יקום ואף הטבע משתנה ע"פ קביעתן, וכדדרשו בירושלמי (כתובות פ"א ה"ב), עה"פ לא-ל גומר עלי, דשיפורא גרם את טבע העולם והובא להלכה בש"ך (יו"ד סי' קפ"ט ס"ק יג).

ולפי"ז כיון שאמה"כ החדש הזה לכם ראש חדשים דהורה לנו הכתוב שכל תולדות השמים והארץ נמסרו לבני ישראל, והיינו כיון דכל הבריאה קיימת בזכות תורה כדדרשינן מקרא יום השישי שתנאי התנה הקב"ה עם מעשי בראשית, ולפי"ז זכו בני ישראל בכל העולם מדין מציל מזוטו של ים, ולכך הסמיך ע"ז הכתוב ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו חוקיו ותורתיו ינצורו, כי בגין שמירת התורה והמצוות זכו להיות מושלים בקרב תבל, ודו"ק.

להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו. והיינו כיון שכדין זכו ישראל בארצותיהם, כמש"כ המפוי' (ראה ראש דוד להחיד"א פר' תרומה) דכיון דתנאי התנה הקב"ה במעשי בראשית אם ישראל מקבלים את התורה מוטב ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו, א"כ לולי שהיו בני"י מקבלים התורה היה העולם חרב, מעתה כיון דקי"ל דהמציל מזוטו של ים וכו' הרי אלו שלו (ב"מ דף כ"א ע"א), ממילא זכו בני"י בכל העולם ומלואו, (ועיין בני"ש מאמרי סיון מ"ב אות י"א. מאמרי שבתות מ"ז אות טו"ב, ומ"ט אות י"א).

והנה במדרש (שמו"ר ט"ו, ב) החדש הזה לכם אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולם אימתי אתה עושה את המועדות שכן כתיב (דניאל ד) בגזירת עירין פתגמא, אמר להם אני ואתם נסכים על מה שישראל גומרין ומעברין את השנה שנא' (תהלי' נו, ג) אקרא לאלהים עליון לא-ל גומר עלי, וכן הוא אומר (ויקרא כג) אלה מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אותם וגו', אותם בין בזמנן בין שלא בזמנן, אין לי מועדות אלא אלו, אמר להם הקב"ה לישראל לשעבר היה בידי שנא' (תהלים קד) עשה ירח למועדים, אבל מכאן ואילך הרי מסורה

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט בליל שב"ק העעל"ט

עוד ברש"י, משכן העדות עדות היא לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם.

והנראה לבאר, עפ"י מה דאיתא במדרש (תנחומא, תרומה ה) יבוא זהב שבמשכן ויכפר על זהב שנעשה בו העגל, היינו שעצם עשיית המשכן הוא כפרה על אותו חטא, והנה על אותו חטא אמרו חז"ל (ע"ז דף ה' ע"א) לא היו ראויים ישראל לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה, ועלה בדעתי לבאר הענין שנבחר דייקא חטא חמור כזה כעבודה זרה להורות תשובה, דהלא די היה בחטא קל אם בלאו משאר לאווי התורה, או בביטול מצות עשה וכדו', כדי להורות תשובה, ומה ראה על ככה להכשיל דור דעה כדור המדבר לעשות להם עגל מסכה וחטא חמור כ"כ.

בתוה"ק בפרשתן (שמות לח, כא) אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על פי משה עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן. וברש"י, המשכן משכן שני פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהם של ישראל. וכבר תמהו בזה מפרשי התורה דהלא בעידן חדותא חדותא (ב"ר כו, ד), ובשעה שמדבר על הקמת המשכן, ושבעת ימי המילואים, שעליו אמרו חז"ל (שבת דף פ"ז ע"ב) שנמל אותו היום עשרה עטרות ונתרבה השמחה בכל העולמות, מה לו להזכיר הצרה הזאת העתידה לבוא, הרי כעת הוא זמן שמחה, שלזו היתה כל תכלית בריאת העולם, שכולם ציפו והמתינו לאותו זמן בו ישרה השי"ת שכינתו בישראל וישכין דירתו בתחתונים, א"כ כעת הוא הזמן לשוב ולשמוח, ומה שיהיה לעתיד דיה לצרה בשעתה.

א"ל חי וזועק בתפילתו 'טאטע העלף' מיד ישמע הקב"ה לקול תפילתו ויקבלו באהבה, וגם אם נפל מטה מטה והגיע לדיוטא שפלה ביותר אם ירים קולו ויכין לבבו לדרוש אלוקיו וישא תפילתו לומר אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני, כי הנני רוצה לדבק לבי כך באמת ובתמים ולעבוד את יוצרי כל ימי ולעשות לך נחת רוח, הנה הקב"ה שומע תפילת כל פה ומרחם עליו כרחם אב על בנים, כי האב תמיד אוהב את בנו ואינו מרחקו בשל מעשהו, כן הבוכ"ע אבינו אב הרחמן מרחם ואוהב את עמו ישראל שהם נקראים בנים למקום בכל עת ואין שום אחד נדחה מלפניו לעולם.

וכבר אמרו צדיקים שכשעולים להתפלל ולפקוד קברי צדיקים, יזהר האדם שלא יתפלל ח"ו אל הצדיק שיושיעו, או שיפעל עבורו ישועה, אלא התפילה הוא להתפלל רק להשי"ת בלא שום מפסיק וממוצע, אלא שיכול לבקש שיושיעו השי"ת בזכות הצדיק, כי להתפלל אל הבוכ"ע אין צריך לשום ממוצע בינו לבין קונו. ובספרים האריכו לדון על נוסח התפילה שאנו מתפללים בימים הנוראים, שאנו מבקשים ממלאכי השרת להכניס תפילותינו, האם נכון הדבר לאומרו, כי הלא כשאנו עומדים בתפילה ותחנונים לפני השי"ת, וזועקים בתפילותינו לפניו מתוך ידיעה שהוא הוא שעומד לימינו וממתין לתפילותינו אליו, מיד עונה הקב"ה ושומע לקול זעקתינו ומושיע אותנו, ואין צריך כל סיוע ממלאכי השרת.

וזאת ישים על לבו בכל עת ובכל זמן, וממילא תמיד יתחזק בתשובה ויהיה קרוב לשכינה והבוכ"ע ברחמיו יהיה קרוב אליו. ואלמלא היו יודעים דור המדבר ענין זה ומתנהגים עפ"י כלל זה, לא היו נופלים ברוחם כשהיו רואים כי בושש משה מלבווא, אלא היו מתחזקים בעצמם ומתחננים אל השי"ת אל תשליכנו מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו ולא היו באים לטעות הזאת שאין הם יכולים בלי ממוצע.

ואם תתמה איך יתכן שאותו דור דעה לא הבין ולא השיג את העניין הזה, על זה אמרו חז"ל לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא להורות תשובה, שבוודאי הם מצד עצמם השיגו וידעו העניין הזה שלימדונו צדיקי עולם שקרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו

ועלה בדעתי לכאר עפ"י מה שביארו הראשונים שח"ו מלומר שישראל חטאו בע"ז ממש כגויי הארצות, לכפור באלקיהם ושנפסקה אמונתם והאמינו במעשה ידי אדם חתיכת זהב שנעשה באש, כי בוודאי לא יעלה על הדעת שבני ישראל דור דעה שזה עתה שמעו מפי הגבורה אנכי ה' אלוקיך ולא יהיה לך, ועין בעין ראו בהגלות נגלות ה' על הר סיני, הרי שבוודאי לא יתכן ולא עלה על דעתם לכפור ח"ו בה' אלוקינו, אלא כל העניין היה שלא הכירו ערך עצמם, וחשבו ודימו לרוב מיעוטם ושפלותם כי צריכים הם לממוצע שימצע בינם לבין יוצרם.

ועד עתה היה להם את משה רבינו ע"ה שהיה עומד וממוצע בינם לבין אביהם שבשמים, אבל עתה כשזה משה האיש לא ידענו מה היה לו (שמות לב, א), הרהרתי בלבכם כי מעתה אנה אנו באים, והיאך נוכל להתקשר ולהתדבק במלך עליון ונורא, כי איך נבוא אל המלך ואנו בני אדם קרוצי חומר, ובפרט שהלא זה עתה היו שקועים בחטאים, וכדכתיב (תהלים קו, לה) ויתערבו בגוים וילמדו ממעשיהם, וכאשר קטרג המקטרג ואמר (ילקוט בשלח רמז רלד) מה נשתנו אלו מאלו הללו והללו עובדי ע"ז, וחשבו שזה היה תפקידו של משה רבינו להוריד השפע מעולם העליון לבני ישראל שלא יחסר להם מאומה ולהיות ממוצע בינם לבין הבורא ית"ש, ועתה כאשר בלבב השטן דעתם ודימו שנסתלק משה מן העולם, מיד נתבהלו ונתרעשו וחשבו שאין להם שום ברירה אלא ליטול את אותו הכח הנמשך ממזל שור שהוא יהא הממוצע בינם לבוכ"ע, ועל ידי זה יוכלו להיות מקושרים בבוראם ית"ש, אמנם באמת לא הפסיקו אפי' לרגע אחד מלהאמין באחדותו ויחודו ית"ש.

אבל דבר זה טעות היתה בידם לגודל מיעוט ערכם ועוצם שפלותם, כי כך מקובלנו מאבוה"ק ורבוה"ק, כי קרוב ה' לכל קוראיו (תהלים קמה, יח), ואין שום נפש ישראלית מתרחקת מיוצרה באופן שלא יוכל הוא בעצמו לשוב להתקרב לבוראו עד שיצטרך לממוצע, ועל בני ישראל כתיב (דברים ה, ז) כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו, בכל מצב שיהיה האדם אם רק יקרא אליו ית"ש הוא יענה ברוב רחמיו וחסדיו, וכאשר ירים ידיו אל

לכפר אל אותו חטא צווה השי"ת להביא נדבת זהב וכסף להשרות שכינתו ביניהם, וללמד לדורות ששכינת כבודו יכולה לרדת למטה להיות שרויה בינינו עד למדריגה זו שאדם יכול להיות בעצמו משכן לשכינה, ע"י שמקדש ומטהר עצמו בתכלית המהרה.

והשראת שכינה זו יכולה שתהיה אף ללא משכן ממש, ואף כשאין מזבח ומקדש על מכונם וגבולם, כי קרוב ה' לכל קוראיו בכל עת ובכל זמן. ודבר זה למדנו ממעשה זה שעשו ישראל במדבר, שמעומק השפלות אפשר להגיע עד לרום המעלה עד שבתוך לבו יבנה משכן לזיו שכינתו. ואין כל נפק"מ אי מקדש ה' בנוי ומשוכלל על מכוננו אם לאו, כי גם כשבני ישראל יצאו לגלות עדיין קרובים אנו אליו ית"ש ויכולים אנו להפיל תחנונים לפניו באשר הוא שומע תפילת כל פה.

ונודע מאמר מרנא אור שבעת הימים הבעש"ט הק זי"ע (עי' בעש"ט עה"ת, פר' אחרי, אות ה-ו) הפסוק (ויקרא טז, טז) אני ה' השוכן אתם בתוך טומאתם, שגם בתוך טומאתם כשאין המצוות בשלימות מחמת שהם שקועים בעוונותיהם מכף רגל ועד ראש, עכ"ז מחמת שרואים שפלות ערכם, הרי אני ה' השוכן איתם יש עליהם השראת השכינה אפי' בתוך טומאתם, כי קרוב ה' לנשברי לב, אתוד"ק.

ומעתה יתבארו הכתובים בפרשתן אלה פקודי המשכן משכן העדות שיש כאן עדות לישראל שוויתר להם הבוכ"ע על מעשה העגל, כי הכל היה כדי להורות תשובה שבא ללמד לישראל עניין זה אשר מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו, ותמיד אפשר להיות קרובים אליו ואין צריך שום ממוצע ביניהם, ולכן המשכן משכן שהשראת שכינה זו יכולה שתהיה גם כשיתמשכן ויחרב המקדש ולא יהיה בניין בפועל, אך נפשות ישראל מטהרים וקדושים הם משכן נצחי לשכינת כבודו, כי הוא קרוב לכל קוראיו בכל עת ובכל זמן, וגם בעת שיהיו בגלות הבוכ"ע אתם כי בכל צרתם לו צר (ישעי' סג, ט), בכל מקום שגלו שכינה עמהם (מגילה דף כ"ט ע"א) והיא שתהיה עמם עד שיגאלו שוב.

באמת, אלא שמן מהשמים התעו אותם כדי שיחשבו שצריך ממוצע ויעשו לעצמם איזה ממוצע, כדי ללמוד מכך לדורות דרך תשובה שאין להתיימש לעולם מן התשובה ומקרבת האלקים, וגם אם הרבה האדם מעשים ופשעים, ועתה ונגע בלבבו יראת אלקים וחפץ הוא לשוב אליו ית"ש, לא יעלה על דעתו כי ננעלו שערי שמים בעדו ח"ו, אלא קרוב ה' לכל קוראיו בלי יוצא מן הכלל, וצריך רק שיהיה לכל אשר יקראוהו באמת, להתפלל אליו ולזעוק עזרני נא אבי שבשמים, כי חפץ אני להיטיב מעשי ומהיום והלאה אתהלך בדרך הישרה, הרי שאז יהיה ה' קרוב אליו וישמע תפילתו ויקבל תחינתו וירצה בתשובתו.

וזהו שאמרו שלא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא להורות תשובה, היינו להורות שמועיל תשובה תמיד, וכשם שאז היה חטאם במה שדימו שזקוקים הם לממוצע, והאמת הוא שהשי"ת קרוב לבני ישראל, וממילא גם תמיד יועיל התשובה לכל איש מישראל, ולא תאבד תקוותו ושברו חלילה. וזהו כעין מש"כ בספה"ק ראשית חכמה (שער הקדושה, פרק יז, אות כא) דאף שיצאה בת קול שובו בנים שובבים חוץ מאחר (חגיגה דף ט"ו ע"א), אם היה מתעקש ומפציר בתפילה כי חפץ הוא לעשות תשובה שלימה לפניו, היתה תשובתו מתקבלת, כי קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע (תהלים לד, ט), ורק מאחר שנתיימש מן התשובה על כן נדחה. ורמזו בן במ"ש (פסחים דף פ"ו ע"ב) כל מה שיאמר לך בעה"ב עשה חוץ מצא, היינו דאף שמגרשים אותו ואומרים לו לצאת ממחנה הקדושה אין לו להשגיח בכך (ועיין שו"ת מהרי"ט ח"ב סי' ה; שלה"ק, שער האותיות, עמק ברכה, אות כג; מסכת ראש השנה, הצעות לתשובה המישית), ואל יתיימש אלא ימסור נפשו להשי"ת עד שלבסוף יקבלו אותו. כי הכוונה בהכרזה זו היא שמן השמים אין מעוררים אותו לשוב, אבל אם הוא מעורר את עצמו במסירת נפש, ויאמר יעבור עלי מה כי בכל לבי חפץ אני לעשות תשובה, הרי שהגזירה המרחפת על ראשו מתבטלת, ואף מי שאמרו לו 'צא ממחיצתי' מהני ליה תשובה.

והנה תכלית קרבת אלקים הוא שכל אדם יכול להיות משכן לשכינה ושתשרה שכינתו בתחתונים, ע"י שבתוך לבו יבנה משכן לזיו שכינתו, ולכן כדי

יעזור השי"ת שנוכה לעמוד ולהתפלל לפניו ית"ש וישפיע לנו ישועה ברוחניות ובגשמיות בגוף ובנפש, שומר ישראל שמור שארית ישראל עד שנוכה להתגלות השכינה בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

יום שב"ק

שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' משה נחמן זילברמן שליט"א ר"מ בישיבה"ק. ואמרו היוצרות לשבת החודש.

בהוצאת ס"ת הב' התכבד - הרה"ח ר' מרדכי וינגורט מפעיה"ק. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ח ר' חיים לוינשטיין מפעיה"ק, לוי - הרה"ח ר' אברהם יצחק צבי קליין ממאנשעסטר, שלישי - הרה"ג רבי אברהם חיים יצחק מוטצען שליט"א מפעיה"ק - נכד כ"ק מרן זי"ע, רביעי - הרה"ח ר' יצחק פסח שמרלר מחיפה, חמישי - הרה"ח ר' בערל ווינברגר מפעיה"ק, שישי - מרן שליט"א [אחר העליה נערך מי שברך לרגל הולדת הבת וקריאת השם להר"ר יקותיאל יהודה דויטש מקרית צאנז טבריה (ב"ר יחזקאל מבית שמש, וחה"ר חיים גולדשטיין מפעיה"ק), ולהר"ר יעקב שלום גרינשפאן מחיפה (ב"ר בנימין מאלעד, וח"ר משה

ברבר מפעיה"ק)], שביעי - העסקן הרה"ח ר' ישראל גולדשטיין מנהל מפעל החסד אחים לשמחה, אחרון חזק - הרב בנש"ק יהושע דוד שרייבער שליט"א מליקווד, מפטיר - הרה"ג ר' חיים גולדשטיין מפעיה"ק. הגבה בס"ת הא' - הרה"ח ר' בנימין גרינשפאן מאלעד, גלילה - הרה"ח ר' משה ברבר מפעיה"ק, הגבה בס"ת הב' - הרה"ח ר' יוסף יצחק שרייבער מירושלים, גלילה - הרה"ח ר' נפתלי הרשקוביץ מביתר. ובירכו החודש ניסן.

תפילת מוסף התפלל מרן שליט"א לפני העמוד, כנהוג בשבת החודש. בחזרת הש"ץ ניגן כל קטע וקטע מהיוצרות בניגון אחר, וכן ניגנו ישמחו במלכותך בניגון הידוע.

לאחר התפילה אמרו 'אנעים זמירות', בפתחת הארון התכבד הרה"ח ר' יצחק אהרן ברבר מפעיה"ק.

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט עתיקא קדישא העעל"ט

תנחומא נשא, כט), והיאך חבל המשכן כלי שאנו עושין אוכל נפש על כל שנה.

ויש לתרץ עפ"י מ"ד בווה"ק שעשו ב' משכנות, אחד לדברות ואחד משכן ממש, ומשמעות הלשון שעשו משכן לעדות כלל צורת המשכן, וי"ל שבשביל כך ציוה הקב"ה לעשות ב' משכנות, דתנינן תמן (ב"מ דף קי"ג ע"א) היה לו ב' כלים נוטל אחת ומניח אחת. ומעתה יאירו הפסוקים אלה פקודי המשכן ונקרא 'משכן' שנתמשכן, וקשה והא תנינן אין חובלין כלי שעושין בו אוכל נפש, ומשכן הוה כלי של אוכל נפש, לזה אמר משכן העדות שהיה ב' משכנות, ולכך יוכל להתמשכן אחד ולהניח אחד, וגם עכשיו הניח לנו הקב"ה בתי כנסיות שנקרא בית המקדש מעט, אתו"ד ודפח"ה.

ויש לתרץ עוד, עפ"י הנודע שבשעת חורבן בית המקדש לא היה שליטה לאויבים על בית ה', כי ביהמ"ק וכליו נגנזו ובמקומם באו אבנים ועצים חרוכות, ולפי מראית העין נדמה כי נשרף בית המקדש (יעויין בש"ך עה"ת פר' בראשית, עה"פ ויהי האדם לנפש חיה; צמח ה' לצבי, פר' ראה, עה"פ אבד תאברון;

בתוה"ק בפרשתן (שמות לח, כא) אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן.

בזוה"ק בפרשתן (ח"ב רכ, א) עה"פ אלה פקודי המשכן משכן העדות, רבי יוסי פתח מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים כך נגד בני אדם (תהלים לא, כ). ומבאר שם לדרכו בקודש, והתוה"ק כפטיש יפוצץ סלע, וגם בחלק הפנימיות שבתורה יש בה חלק נגלה.

ואפ"ל בהקדם מש"כ בס' מתת י"ה בפרשתן, לבאר מה שדרשו חז"ל והובא ברש"י המשכן משכן שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל, דלכאו' קשה והלא כתיב (דברים כד, ו) לא יחבול רחיים וגו', ודרשו חז"ל (ב"מ דף קט"ו ע"א) ולא רחיים ורכב בלבד אמרו, אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש, ואיתא במדרש (ראה תנחומא פר' אחרי, ג) משם חפר אוכל (אויב למ, כט), מיום כיפור היה כהן גדול חופר אוכל לכל השנה בתפילתו בבית המקדש, ואם כן אין לך כלי אוכל נפש יותר מהבית המקדש, וכלל הוא בתורה מה שהקב"ה גזור עלינו הוא מקיים תחילה (ראה מדרש

וזה שהסמיכו לכאן הפסוק מה רב טובך אשר צפנת, דכיון דנאמר המשכן משכן לרמז שנתמשכן ב"פ כפרש"י, וע"ז יתמהו היתכן למשכן כלי אוכל נפש, עז"א מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, דבאמת לא נשרף בית המקדש אלא רק נגנו ונעלם מעינינו, וז"ש פעלת לחוסים כך נגד בני אדם שרק לעיני בשר ודם נראה בדמיון שאין בית המקדש עומד על תילו, כי לע"ע הוא גנוז ומוחבא, ואמנם קדושתו ופעולתו לא במלה כלל, כי כאשר יתפללו להשי"ת בכל מקום ובכל זמן יוכלו להמשיך שפע עליון ולהוריק ברכת שמים כאז כן עתה, וכאשר יבוא הגואל ימלא שחוק פינו כי יתגלה כי תמיד בכל עת היה בית ה' עומד על תילו בירושלים, והבן.

ובשו"ת דברי יציב חו"מ סי' פג, אות כג). וביאר בזה כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע (יעוין שפ"ח דברי יציב לימה"נ ח"א בעת אמירת ההושענות), שענין הגניזה היינו שנסתר ממראית העין, ונשאר עומד ביהמ"ק על מקומו עד היום הזה, אלא שנתעלה ונתקדש במדה מרובה כ"כ עד שהוא נסתר ממראה עינינו המגושמות.

ועפ"י זה פירשתי בקשתינו, ויהראנו בבנינו ושמחנו בתיקוננו, והיינו שכבר יפתח עינינו וישמחנו כשנראה בחוש שביהמ"ק עומד על תילה ובתיקונו בשלימות.

ומעתה שוב לא יקשה היאך חבל הקב"ה המשכן מעם בני ישראל, דבאמת לא נתמשכן כלל, אלא שמעינינו הוא נגנו.

בזמירות בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרב שמואל ברנשטיין מפעיה"ק, דרוו יקרא - הרה"ח ר' בנימין דיקשטיין מפעיה"ק, שבת היום - הרב אברהם אבא שמרלר משגיח בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרב יקותיאל יהודה בינדר מפעיה"ק, לוי - הר"ר אברהם יצחק צבי (בהרש"ז) קליין מפעיה"ק, שלישי - החתן יעקב שליסל נ"י (חתן כ"ק הגה"צ גאב"ד צאנז זוועהה שליט"א), גלילה - הר"ר יעקב שווארץ מצפת עיה"ק. בעידן רעוא דרעוין עברו בחורי החמד תלמידי הישיבה דרי חו"ל לקבל פלאמען מידי הקודש, לקראת חזרתם לביתם לחוג את חג המצות בדיצה.

אחר א"ל מסתתר זימרו 'שושנת יעקב' כנהוג בחצרות קדשנו.

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט בעידן רעוא דרעוין העעל"ט

הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו, וראוי לנעוץ ולקשר סוף הספר לתחילתו.

בקריאת היום בפרשת החודש (שמות יב, א-ב) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר, החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. ובמדרש (שמו"ר טו, כה) הה"ד (תהלים קמו, יט) מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, וצ"ב השייכות.

במדרש (ב"ר יב טו) והובא ברש"י, בתחילה עלה במחשבה לכרוא את העולם במדת הדין שנאמר בראשית ברא אלוקים, ראה שאין העולם מתקיים עמד ושיתף מדת הרחמים למדת הדין, שנאמר (בראשית ב, ד) ביום עשות ה' אלוקים ארץ ושמים. וכבר עמדו בזה דהלא לגבי הקב"ה לא שייך כלל חרטה ושינוי מחשבה, כי לא איש א"ל ויכזב ובן אדם ויתנחם (במדבר כג, יט).

בתוה"ק בפרשתן (שמות לח, כא) אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד עפ"י משה וגו', וברש"י המשכן משכן רמז לשתי מקדשות שנתמשכן בעוונותיהן של ישראל. וכבר נאמרו בזה ביאורים ופירושים הרבה היאך בא בעידנא דחדוותא ביום הקמת המשכן יום שנטלה בה עשרה עטרות (שבת דף פ"ז ע"ב), ומזכיר בו צער העתיד שיחרבו בתי המקדשות, והלא בעידן חדוותא חדוותא (ב"ר כז, ד).

בזוה"ק בפרשתן (ח"ב דף ר"כ ע"א) עה"פ אלה פקודי המשכן משכן העדות, רבי יוסי פתח מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים כך נגד בני אדם (תהלים לא, כ). וראוי לבאר השייכות.

את ספר שמות מסיים הכתוב בפסוק (שמות מ, לח) כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם, ותחילת הספר פותח בפסוק (שמות א, א) ואלה שמות בני ישראל

- הקב"ה חישב לכל הדורות ונתן תקוה גם לאלו שאינם בעלי מדריגה -

רביה"ק הרר"א זי"ע בספרו הק' נועם אלימלך בפרשתן (ד"ה ויעש למזבח מכבר) הביא מדרש זה, וכתב לבאר וזל"ק, ואקדים לך לפרש במה שדקדקו קמאי בראשית ברא וכו' מתחילה עלה במחשבה לבראו במדת הדין כו', וחלילה לנו לחשוב על הקב"ה האחד האמתי הפשוט שיהא חלילה איזה שינוי אצלו, אך העיקר הוא כך באמת שצריך האדם לעבוד את הבורא בכל אופני אופנים לבלתי יחטא לפניו חלילה בשום עבירה ונדנוד חטא, והקלה שבקלות יהיה בעיניו כחמורות, וזה הצדיק היה יכול להתקיים אף על ידי מדת הדין, וזה שורת הדין נותן שיהא האדם כך, אבל בני עליה המה מועטים שיהיו יכולים לעמוד נגד שורת הדין, ולכן היה צריך לשתף מדת הרחמים, ובאמת בתחילה ראה הקב"ה באחד השני מדריגות היינו צדיק מעיקרא ומדרגות בעל תשובה, וזהו מתחילה עלה במחשבה כו', רוצה לומר מהתחלת הבריאה עלה במחשבה לבראו במדת הדין קאי על הצדיק שיכול להתקיים על פי שורת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, מחמת שטבע הבריאה בלתי אפשרי להיות כולם צדיקים כאשר כתבתי במקום אחר, ושיתף מדת הרחמים, אבל באמת חישב וראה הכל ביחד בלי שום השתנות חלילה, עכלה"ק יעו"ש עוד בדבה"ק.

להרחבת הענין י"ל עפ"י מה דאיתא בחז"ל (ב"ר יא, ב) אור שברא הקב"ה העולם היה רואה בו מסוף העולם ועד סופו, ראה שאין העולם מתקיים עמד וגנון. וראוי לבאר טיב האור הזה שלא היה טוב לעולם והוצרך הקב"ה לגנונו.

- אלמלא החטא היה ניתן להשיג כל דיני התורה שבע"פ מתוך התורה שבכתב -

והנראה לבאר עפ"י מה שכבר הרחבנו כמה וכמה פעמים בענין מה שאמרו חז"ל (נדרים דף כ"ב ע"א) אמר רב אדא ברכי חנינא אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד, ולכאן הדברים נראים כמתמיהים, וכבר נתקשו בזה המפו', שהלא רוב התורה שבידינו הוא ספרי התנ"ך וכל התורה שבע"פ, האמנם כל זה בא

רק בגלל החטא, ואלמלא חטאו היה חסר לנו כל התורה הזאת.

והרא"ש שם בנדרים כתב, כי כל החכמה והשכל רמוזים בכתב התורה בצורת האותיות, והיינו שאלבא דאמת אלמלא זכינו היינו יכולים להבין להשיג מחלק התורה שבכתב כל התורה כולה, הרמוזה בצורת האותיות ובמספריהן בחסירות וביתירות, ואף בגויל החלק שבין השיטין והתיבות והאותיות והשרטוט. וכענין זה כתב הגה"ק הישמח משה זי"ע (פר' תרומה, עה"פ ועשו ארון עצי שטים; ובפר' עקב) שכל התורה כולה בכתב ובע"פ כל דברי חז"ל בגמ' ובמדרשים בנגלה ובנסתר, ואף מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, הכל היה כתובים בתוך מכתב האלוקים המה הלוחות הקדושות, והכל ניתן לישראל מהר סיני, וכל נשמה ונשמה שעמדו רגליו בהר סיני, היה רואה את החידוש שלו שעתיד לחדש בתורה בזמנו, יעו"ש בדבה"ק (וראה מלא העומר, בסוה"ס, קשר סוף התורה לתחילתה, עמ' שצו, טור ב). ואז היו בני ישראל רואים את הקולות (שמות כ, טו) ודרשו חז"ל (מכילתא יתרו, ט) שהיו רואים את הנשמע, והיינו שידעו להצביע בכל אות בלוחות כמה וכמה דברי חז"ל טמונים בו, ואכן אם היו ישראל ראויים לא היו צריכים לקבל התורה שבע"פ, אלא היו משיגים הכל מתוך תורת משה.

אלא דאיתא בספה"ק (עין ישמח משה, פר' אמור, ד"ה ובלומדי במקלות) דתורה שבכתב הוא בחי' דין, מכח הפסוק (ירמי' כג, כט) הלא כה דברי כאש וגו', ואילו תורה שבע"פ הוא בחי' מדת הרחמים, וכמש"כ הרא"ש (ב"ק פ"ב סי' ב'; ויעו' במגיד תעלומה, פתיחה למסכת ברכות) דדברי חכמים לאקולי אתי. וכשהיו ישראל במעמד הנבחר הלא אז פסקה זוהמתן (שבת דף קמ"ו ע"א), והיו במדריגה גדולה מאד, עד שגם עפ"י דין היו ראויים לחסד ה', ועל כן זכו לראות כל התורה מתוך התורה שבכתב, וכך היתה כל הנהגתם עפ"י התורה שבכתב בבחי' דין.

ואם אכן היו נשואים לעד במדריגה זו להיות בבחי' הכתוב (תהלים פב, ו) אני אמרתי אלהים אתם וגו', היה ממשיך כך ההנהגה עפ"י דין, ואז באמת לא היו צריכים לכל התורה שבע"פ. אלא דמאחר

חסדו ית' שיוכו ישראל להתעוררות רחמים בכל דור ודור ובכל מצב שישוהו בה, שיהיו מונהגים עפ"י מדת הרחמים, ורק לעתיד לבוא שכולם יהיו במעלות הצדיקים אז יזכו לראות אור התורה ולהשיג מזה התורה שבע"פ.

ויפורש בזה הכתוב (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, היינו שהתורה כשלעצמה היא אור גדול שממנה אפשר להשיג כל התורה והמצוות בפרטותיהן ודקדוקיהן, אלא שחסד עשה ה' להסתיר זאת, ועל ידי כן להביא כח התורה שבע"פ ולהמשיך מדת רחמים בעולם.

- מטעם שנמסרה קידוש החודש לבי"ד להמשיך מדת הרחמים שבא ע"י התורה שבע"פ -

איתא בגמ' (שבת דף קמ"ז ע"ב) ר' אלעזר בן ערך איקלע להתם (לדיומסית עיר של מרחצאות ויין) אימשיך בתרייהו ואיעקר תלמודיה, כי הדר אתא קם קרא בסיפרא בעא למיקרי החדש הזה לכם, אמר החדש היה לכם וגו', ובוודאי אינו עפ"י פשטות, שכן אפי' מי שבמעלה פחותה הרכה מראב"ע לא יגיע למעות כזאת, ובוודאי ישנו כאן הסבר פנימי יותר.

ובדרך רמז אפ"ל, דהנה בשעה שיצאו בני ישראל ממצרים היו המקטריגים בשמים טוענים נגד ישראל כי אינם שונים הם ממצרים והללו והללו עובדי ע"ז (ילקוט בשלח, רמז רלד), והיה צריך לעורר עליהם רחמים נגד אותם טענות, ועל כן היה צורך להמשיך להם כח דברי חכמים כדי להשפיע עליהם רחמים וחסדים.

מטעם זה נמסרה דין קידוש החודש לבית דין דייקא, שעפ"י ההגיון היה ראוי יותר שהתורה תקבע לנו יום קבוע מידי חודש בחודשו, שבו יחול ראש חודש, ולפי"ז יהיו המועדים בעיתם ובזמנם, וכמידת השמש שיש לה מהלך קבוע מיום ליום מחודש לחודש ומשנה לשנה, ומדוע א"כ נקבע מהלך הלבנה רק עפ"י עדות בבית דין שבאים ואומרים ראינו הלבנה בחידושה ואז חוקרים ובודקים אותם ולפי"ז קובעים בי"ד מקודש החודש, פעמים הוא בל' ובפעמים בל"א, על מה עשה ה' ככה.

ולדברינו יובן שפיר, שבדווקא נקבע הדבר כן אז בעת שנצטוו ישראל לקדש החודש, ואמר הכתוב ויאמר ה' אל משה וגו' באמירה רכה החודש הזה

שגרים החמא ונתקיים בהם (שם פסוק ז) אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפולו, אז נדחו עפ"י מדת הדין והזקקו להתעוררות רחמים שהשי"ת יקבלם אליו, ועל כן הסתיר השי"ת כל דברי התורה שבע"פ, ונתן להם תורה בנפרד, ועל ידי זה ומכח דברי חכמים יתעורר עליהם שפע רחמים וחסדים לכפר על כל עוונותיהם.

- תורה שבכתב הוא בחי' דין, וחסד עשה ה' ליתן התורה שבע"פ בנפרד להמשיך מדת הרחמים - וייתיישב בזה קו' התוס' במס' שבת (דף פ"ה ע"א ד"ה כפה) בטעם הדבר שהוצרכו בני ישראל לכפיית ההר לאיים עליהם שיקבלו התורה, הלא מלכותו ברצון קיבלו עליהם, ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כד, ז) עיי"ש, וי"ל דזה היה מחסד א"ל, דהנה ידוע מה דאיתא במדרש תנחומא (פר' נח) דהכפיה היה על חלק התורה שבע"פ, כי המה לא רצו לקבל רק התורה שבכתב עי"ש, ולענייננו יאמר, שהם ביקשו לקבל התורה שבכתב באופן כזה שיתגלה להם מתוך הדברים עצמם כל דיני התורה שבע"פ ולא יצטרכו לקבל התורה שבע"פ בנפרד. וע"ז הראה להם השי"ת כי אין דומין דורות הבאים לאותו דור נבחר שעמדו למרגלות הר סיני, כי הם הלא היו במדרגיגה גדולה כאדה"ר קודם החטא, וברור הדבר שביכולתם לזכור לאור התורה בשלימות, אך לא יהיו תמיד כן, כי בוא יבואו זמנים אשר החושך תכסה ארץ, ולא יוכלו להבין דברי התורה שבע"פ מתוך התורה שבכתב, ועל כן כפה עליהם ההר כניגית כי בהכרח עליהם לקבל על עצמם גם חלק התורה שבע"פ.

וזה היה כח האור הגנוז שהיה בזמן הבריאה, דאיתא בזוה"ק (ח"ב, דף קס"א ע"א) אסתכל הקב"ה באורייתא וברא עלמא, היינו שבאותו הזמן שהיה העולם מונהג עפ"י הדין, והיה די בתורה שבכתב לבד ומאור האש שהבהיק ממנה נתגלה כל אור התורה שבע"פ ומזה נברא כל העולם. אך צפה הקב"ה העתיד וראה כי לא לעד יתקיים הדבר, על כן מיד עמד וגנז האור הזה, היינו שהסתיר התורה שבע"פ שלא יתגלה מתוך התורה שבכתב, כך שהיה בהכרח למסרו לישראל בנפרד, והיה זה מרוב

שהוא ע"ש מה שנא' (בראשית כה, כה) וידו אוחות בעקב עשו, ו'יד' מורה על תורה שבע"פ, וכדמצינו בגמ' (סוטה דף ז' ע"ב; מכות דף י"א ע"ב) לגבי עצמות יהודה שהיו מגולגלין, והתפלל עליהם משה ואמר מי גרם לראובן שהודה וכו', ובהמשך הגמ' לא הוה ידע למשקל ולמטרח בשמעתתא בהדי רבנן, והתפלל משה (דברים לג, ז) ידיו רב לו, ע"כ, הרי דלשון 'יד' נופל על עסק התורה בפלפולא דאורייתא בתורה שבעל פה.

ע"כ גם אחר שקראו השי"ת בשם 'ישראל' שהוא בחי' תורה שבכתב, אכן זהו דייקא בזמן שישראל המה במדריגה גבוהה בבחי' הכתוב (בראשית לב, כט) כי שרית עם אלוקים ואנשים וגו', שאז די להם בהשפעת תורה שבכתב, כי עפ"י דין ראויים הם לחסד א"ל, לא כן בזמן שיורדים ממדריגתם אין להם שום זכות עפ"י דין ועל כן צריכים לבחי' תורה שבע"פ בחי' שם 'יעקב', ומזה יומשך להם רחמים וחסדים.

- את יעקב איש וביתו באו - תחילת גלות מצרים היתה עם כח התורה שבע"פ -

מעתה יובן היטב מה שהסמך מדרש לפסוק החודש הזה לכם וגו' את הפסוק בתהלים מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל שבא ליתן טעם מדוע נשאר שמו יעקב אף אחר שנתן לו שם ישראל, ע"ז אמר 'מגיד דבריו ליעקב' היינו שנתן לנו התורה שבע"פ בחי' יעקב, מחמת שחוקיו ומשפטיו לישראל, דשם ישראל התורה שבכתב הוא בחי' חוקים ומשפטים דהיינו דין, ומעתה שמא לא יהיה תקומה ביד ישראל כשהם נמצאים במצב שפל, ע"כ הזכיר בחי' יעקב שהוא התורה שבע"פ שבזה תולים ישראל תקוותם.

זהו שמסיים הכתוב בספר שמות 'כי ענן ה' על המשכן יומם ואש' היינו תורה שבכתב שנאמר עליו הלא כה דברי 'כאש' כנ"ל, תהיה לילה בן, לילה הוא בחי' דין (זוה"ק פר' שמות, ח"ב דף כ"א ע"א), והיינו שמכח התורה שבכתב נמשך מדת הדין. אך בכדי שתהיה האפשרות להמשיך חסד ורחמים לעיני בית ישראל בכל מסעיהם בכל המצבים שיהיו עומדים בהם, ע"כ פתח בספר שמות ואמר 'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו',

'לכם' ראש חדשים, הכל מסור בידכם וכדדרשו חז"ל (ר"ה דף כ"ג ע"א) בפסוק (ויקרא כג, ב) אשר תקראו אותם במועדם, אל תקרי אותם אלא אתם, אתם אפי' שוגגין וכו', כלומר שכל המועדים תלויים ביד בית דין דייקא, וזאת כדי לעורר רחמים על בני ישראל בשעה ההיא וכן לדורות עולם, שיהיה תמיד 'מקדש ישראל והזמנים' היינו שהזמנים יתקדשו על ידי בני ישראל וחכמיהם דייקא, ובוזה יתעורר כח התורה שבע"פ וישפיע עליהם רחמים וחסדים גם בזמנים שרחוקים מדרך ה' וישנו הסתר פנים, עכ"ז בזכות כח דברי חז"ל יזכו להמתקת הדינים.

זהו שביקש רבי אלעזר בן ערך להסביר, מפני מה ציוה ה' ככה שיהיו דיני קידוש החודש מסור ביד החכמים לקדש חדשים ולעבר שנים וכו', ועל כן רמוז ואמר החרש היה לכם רצ"ל עתה בדור ההסתר פנים אי אפשר להשיג דברי חז"ל מתוך התורה שבכתב, וזהו מחסד א"ל שביקש דייקא ליתן לבני ישראל גם חלק התורה שבע"פ כדי להגביר מדת הרחמים על מדת הדין, ועל ידי זה להמשיך חסדים על ישראל. וז"ש טעם הדבר ש'החודש הזה לכם' הוא מחמת החרש היה לכם מאחר דהלב נעשה מטומטם עד שאי אפשר להשיג התורה שבע"פ, כאותו הבחי' שביקש שלמה (מלכים א ג, ט) ונתת לעבדך לב שומע, דהיינו להבין דבר מתוך דבר ולהשיג מתוך התורה שבכתב דיני והלכות התורה שבע"פ, ואם אכן היה המציאות כך הרי שאז יגברו הדינים על ישראל, לזאת הוצרכו לדיני חז"ל בתורה שבע"פ שיהיו נסתרים ולא ישיגום בתורה שבכתב, והיינו טעמא להחודש הזה לכם דייקא היינו ע"י בית דין דישראל.

- וידו אוחות בעקב וגו' - שם יעקב מורה על תורה שבע"פ הממשיך חסד ורחמים -

מסיבה זו יובן מה דאיתא בגמ' (ברכות דף י"ג ע"א) גבי יעקב, דאף אחר שקראו השי"ת בשם 'ישראל' אהדריה קרא לשם 'יעקב', ודלא כאברהם שנעקר שם אברם לגמרי. ולהג"ל י"ל, דהנה שם 'ישראל' רומז לתורה שבכתב, וכנודע (מגלה עמוקות פר' ואתחנן אופן קפ"ו) דישראל"ל נומריקון יש ש'שים ריבוא א'ותיות ל'תורה, ו'יעקב' רומז על תורה שבע"פ,

וכל זאת מטעם האמור שביקש ממושה ללמד לישראל שכל עוד המשכן קיים בו יוכלו להקריב הקרבנות ולכפר על עוונותיהם אזי יש להם דרך להמשיך סליחה מחילה וכפרה, וכידוע מחז"ל (מדרש תנחומא, פר' פנחס, יג) דתמיד של שחר כיפר להם על עוונות הלילה, ותמיד של בין הערביים כיפר על עוונות היום, וע"ז הדרך כל הקרבנות כולם.

- כבר בהקמת המשכן ניחם השי"ת את בניי שיהיה להם תיקון גם בזמן החורבן -

אך בבוא העת כאשר לא יהא בידם המשכן ויתמשכנו בתי המקדשות ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו שאין אנו יכולים לעלות וליראות ולהקריב קרבנות, מי יוכל לעמוד לימינו ולסמכנו ולהמשיך לנו מחילה וכפרה, ע"ז הקדים השי"ת רפואה למכה וצוה מיד לבנות בית ועד לחכמים בו יבואו ללמוד דברי חכמי התורה ולשיח בתורתם, וזה ימשיך להם חסד ורחמים גם לעידן הגלות כשאין אפשרות להקריב קרבנות. ואכן כך ראינו שדייקא אחר חורבן הבית נתפשטה התורה שבע"פ ביתר שאת ע"י יבנה וחכמיה, ומאז נפוצו יותר דברי חז"ל בכל העולם.

זהו שאמרה תורה אל"ה פקודי המשכן, רמז לאותן ה' פעמים אור שהוא התורה שבכתב, חמשה חומשי תורה שממנה צריכים להשיג כל דיני התורה שבע"פ, ובא הכתוב לציין הענין של המשכן משכן שעתיד להתמשכן שני פעמים, ובזאת נחמתינו שגם בעבודתנו לא עזבונו אלוקינו, וצונו לעשות משכן העדות שהוא בית ועד לחכמים בו נעסוק בתורה שבע"פ שנסתם ונעלם בידינו ואין אנו משיגים זאת מתוך התורה שבכתב, רק קיבלנו זאת בנפרד מחמת חסד א"ל אשר רחמיו על כל מעשיו, ויט עלינו חסד בכל הדורות שיהיה לנו תיקון בכל מצב שהוא. נמצא דלא בכדי הזכיר כאן בעידנא דחדוותא את צער החורבן, שבא לגלות רחמי השי"ת על בניו רחמיו שהקדים להם רפואה למכה.

וע"ז הסמיך ר"י בזוה"ק הפסוק מה רב מוכך אשר צפנת ליראיך וגו', רמז לאותו אור שהצפין והסתיר בתורה שבכתב שלא נתגלה ממנו כל התורה שבע"פ והצפינו ונתנו בנפרד (וראה זוה"ק ח"א

ודייקא כאן כשפותח בסיפור גלות מצרים שהיא שורש כל הגלויות כולם (ראה בני יששכר מאמרי כסלו טבת, מאמר ב, אות כה) והוא הפתח לכל מסעיהם של בית ישראל, תיכף ומיד הזכיר חסדי הבורא ית"ש במה שהחזיר ואהדריה קרא לשם יעקב, ונתן לישראל גם חלק התורה שבע"פ כדי לעורר עליהם רחמים גם כשאין ראויים עפ"י דין.

- 'משכן העדות' - שהיה בית ועד לחכמים שעסקו בו בתורה שבע"פ -

משמים נודמן לי לאחרונה לראות ביאור נאה בספר תפלה למשה מהרה"ק רבי משה מסאמבור זי"ע וזל"ק (בפר' נח, ד"ה והנה שמעתי), והנה שמעתי מאחי מקור מעיין החכמה מו"ר צבי הירש שלי"ט (הוא הרה"ק העטרת צבי זי"ע מזידיטשוב) שאמר אל"ה הוא חמשה פעמים או"ר, שא' הוא אלף (ה' פעמים אור גימ' אלף ל"ה), עכלה"ק. יעו"ש בתפלה למשה מה שביאר בסוד הדברים.

ויל"פ הרמז בזה, דהנה מה שאמר אל"ה הוא חמשה פעמים או"ר, היינו הכוונה לה' פעמים 'אור' הנאמר בתחילת הבריאה בריש פר' בראשית (א, ג-ה), ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור, וירא אלוקים את האור וגו' ויבדל אלוקים בין האור וגו', ויקרא אלוקים לאור יום. וי"ל דרומז לה' חמשה חומשי תורה שבהם ישנו אור גדול שממנה אפשר להשיג כל התורה, ואותו אור גנוז הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא, ולעומת זה נתן לנו בנפרד התורה שבע"פ וכאמור לעיל.

ולפי"ז יתפרש הפסוק בריש פרשתן, ובהקדם עוד מה דא' במדרש (כ"ר נא, ב; וראה בבנין אריאל בפרשתן; חת"ס בפרשתן, ד"ה אלה) לפרש הכתוב 'משכן העדות' שבנה משה בית ועד לחכמים, והיינו שהקים במותר הכסף בית מדרש בו יוכלו כל אחד ואחד לעסוק בתורה שבע"פ. ובפרט שהרי עדיין לא היה בידם התורה שבכתב, כי משה רבינו עדיין לא כתב התורה, - ועכ"פ למ"ד (גיטין דף ס' ע"א) תורה חתומה חתומה ניתנה, ואפי' למ"ד תורה מגילה מגילה ניתנה עדיין לא נכתבה כל התורה ולא היה ברשותם כל התורה שבכתב, אלא שמושה גזר גזירות ותיקן תקנות שונות, ובהם עסקו בני ישראל באותו בית מדרש ובית ועד שבנה להם ממותר נדבת המשכן.

לשטרות, דתנן שמרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרים כשרים. ומבאר שם באריכות הענין, ובסו"ד שם כתב זול"ק, והשתא יתפרש המשנה באחד בניסן ראש השנה למלכים, היינו שמתחלת אדנותו ומלכותו ית' סוד מלכות שמים להאיר בזה העולם מחדש, וכאלו היום נברא העולם, דבאמת בניסן נברא העולם בפועל, ולכן בא אז התחדשות לכל דבר שבעולם. והימים הראשונים יפלו ומעתה מתחיל העולם מחדש להתנהג.

ופריך למאי הילכתא, רצ"ל מאי נפקא מינה ומה גרוויח בזה שמאז הוא התנהגות חדש, א"ר חסדא היינו המדה של רב חסדא (המורה על חסד) אומרת לשטרות, כדתנן שמרי חוב המוקדמין פסולין, כיון דמניסן נתחדש התנהגות העולם ומה שהיה מקודם עד ניסן הוא נחשב הכל כאפס ותוהו, וא"כ כל השמרי חובות שהיו ח"ו על ישראל, הן הנגזר עליהם מלמעלה על כלל ישראל או על איזה יחיד, והן בעולם התחתון אצל שונאי ישראל אשר נכתב ונחתם במבעתם להרע נגד זרע ישראל ח"ו, הכל בטל ומבוטל, ואין בהם ממש, כיון דהעולם הוא מעבשיו כמו חדש, ומה שעבר אין, וכל שיש איזה שמר שהוא חוב על איזה איש ישראל הוא מוקדם מניסן הכל פסול ובטל כנ"ל. והמאוחרין, רצ"ל השטרות שיצאו על זרע ישראל מר"ח ניסן והלאה, יהיו כשרין לטובתם, משום שאז הוא עת רצון ורחמים גוברים, להיות הכל יוצא בכשרות, היינו להיטיב להם ולהשפיע להם כל מיני טובות וישועות [ואצ"ל שלא יענשו על מה שעשו וקלקלו עד ניסן כי היו אז מעולם התוהו ואין מהראוי לענשם על זה]. וכעת באו לכלל עולם התיקון וההתחדשות. ובוודאי צריך כל אחד ואחד לתקן כל מה שפגם עד הנה. אבל מעונשים נפטרין. ואדרבה ונהפוך הוא שאז הם ימי רצון ימי גאולה והוא ית' משפיע לזרע ישראל כל מיני ישועות וחסדים טובים כיה"ר אמן.

וזהו פי' המדרש כי מלכים ימלכו, היינו מניסן מתחלת מלוכה העליונה להתחדש ולהאיר בכל העולמות, והימים הראשונים היו מעולם התוהו, אך מכאן והלאה יתחדש על זרע ישראל בכלל ובפרט כל גזירות טובות וישועות ונחמות אמן, עכ"ל.ק.

דף מ"ז ע"א), וזה בא מחמת טובו וחסדו אשר פעלת לחוסים כך נגד בני 'אדם' ויתבאר עפ"י מה שהביא כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע בשם הזוה"ק (פר' נח, ח"א, דף ס' ע"ב) דעל החוטאים נאמר התואר 'בני אדם' (בראשית יא, ה), היינו בנוי דאדם קדמאה דמרד במריה ועבר על פקודיה עיי"ש, ובכדי שיהיה להם תיקון להמשיך להם חסד ורחמים, עשה השי"ת ב' חלקי התורה בנפרד.

וזה נרמז בתחילת בריאה שהקב"ה רצה בתחילה לברוא העולם במדת הדין היינו שיהיה תורה אחד הוא התורה שבכתב בחי' דין, ומזה ימשיך אור תורה שבע"פ, וכן יהיה לעתיד לבוא שאז יקיים הכתוב (זכרי' יד, ט) והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד היינו התורה שהוא שמותיו של הקב"ה (זוה"ק ח"ב, פר' יתרו, דף פ"ז ע"א) יהיה אחד. אך לעת עתה אמרה תורה ב'ראשית ב' ראשית רומז לב' חלקי התורה, תורה שבכתב ותורה שבע"פ, וזאת מאחר ששיתף הקב"ה מדת הרחמים ע"י דברי חז"ל שהוא בתורה שבע"פ, וכך פעל השי"ת רחמים וחסדים לכל אחד ואחד מישראל.

- ע"י קריאת פרשת החודש שבו ענין קידוש החודש בבי"ד מתעורר קו' רחמים וחסדים -

הנה הימים האלה הם ימי רצון, ולדרכינו י"ל זהו מכח מה שקרינו היום בתורה בפרשת החודש הזה לכם, שכאמור נתעורר ענין קידוש החודש שנקבע ע"י חכמי התורה דייקא, ויש בזה המתקה גדולה למדת הדין, וע"כ החודש הזה נקרא חודש אשר ישועות בו מקיפות, ומסוגל להשפיע חסד א"ל על ישראל.

ועל גודל מעלת ימים אלו ראוי ללמוד את דברי קדשו של הרה"ק מאפטא זי"ע - שהשבוע חל יומ"ד דיליה - מש"כ בספרו הק' אוהב ישראל פר' בא עה"פ החודש הזה לכם וגו', ואקריא הלשון מתוך הספר, וראוי ונכון לכל אחד שיראה וילמד הדברים מתוך הספר ויבין את אשר לפניו.

- דברים נשגבים מהרה"ק מאפטא זי"ע במעלת ימים אלו -

בתוד"ק שם מביא דברי המשנה בריש מסכת ראש השנה באחד בניסן ראש השנה למלכים, ובגמ' (ר"ה דף ב' ע"א) למאי הלכתא, אמר רב חסדא

- בימים אלו מתגלה אור של כל נפש מישראל וביכולתו להתחדש כבריה חדשה -

וברור ומוסכם שבשמים ממעל מקבלים פסקו של צדיק אמת, וכך באמת מוחקים חובות ישנם ופותחים חשבון חדש לכל איש מישראל, וע"כ ידע כל אחד שבימים אלו מסוגל להתחדש להיות כבריה חדשה ממש. וע"ז אמרה תורה החודש הזה לכם, היינו שכל אחד יש לו חידוש, ראשון הוא לכם לחדשי השנה, הכל מתחיל מחדש כאילו אתם ביום הראשון לביאתכם לעולם, וכתינוק שנולד דמי.

ונרמז הענין בצירוף שם הוי"ה המאיר בחודש ניסן, היוצא מהפסוק (תהלים צו, יא) ישמחו השמים ותגל הארץ, שכידוע שכשהשם כסדרו רומז על מדת הרחמים, והרמז בזה שדייקא בחודש ניסן אפשר גם 'ותגל הארץ', כי עד עתה הנה מה יש לשמוח בארץ והלא נוח לו לאדם שלא נברא משנברא (עירובין דף י"ג ע"ב), אך כעת שנודע כי אפשר להתחדש ולהיות כבריה חדשה אזי אפשר גם לגיל ולשמוח בארץ, והחודש הזה נהפך להיות כולו בחי' שמחה מכח חסד ורחמים הנמשך בו.

יעזור השי"ת וכאשר שמענו כן עוד נחזה, שנוכל להתעלות בחודש הזה ונוכל להתכונן בו לקראת הגאולה השלימה, וכידוע מהרה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימינוב זי"ע (מנחם ציון, שבת הגדול, ד"ה

וערכה) שכל שנה שחל בה שבת בערב פסח מסוגלת לשנת גאולה וישועה, והוא שנת פקידה, יעו"ש, (וראה אמרי נועם, פרשתן, ד"ה ביום החודש הראשון). וע"כ אשרי חלקו של אותו אדם שיכין ויתכונן לכך בניצול קדושת אלו הימים, על ידי שישתדל להתעלות בתורה ועבודה, ואז יזכה שבשמים יערכו לו חשבון חדש ויהפך להיות כבריה חדשה.

וע"ז אנו מתפללים להקב"ה תחדש אורם כבראשונה היינו שכבר יתגלה האור של כל נפש מישראל, ועל ידי זה יוכל כל אחד להתחדש ביתר שאת בתורה ועבודת ה', וכן נזכה למחוק כל עברנו, רק לעלות ולהתעלות ובכך להמשיך גאולתנו ופדות נפשנו בחודש הגאולה.

יעזור השי"ת שהחודש הזה יהיה סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשנו, וכבר ירומם קרן ישראל, ויתרומם החודש הזה שעומד בוש ונכלם זה כמעט ב' עלפים שנה, שבוודאי מתעורר אצלו געגועים עזים לחודש ניסן בשנים קדמוניות עת שביהמ"ק היה קיים שבימים הללו כבר היו הדרכים המובילות לירושלים עמוסים בעולים מכל קצוות תבל שבאים להקריב קרבן הפסח, וע"כ נתפלל ונבקש יחדשהו הקב"ה עלינו וכו' לששון ולשמחה לישועה ולנחמה וכו', ותיכף ומיד יגאל אותנו בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

יום ראשון פר' ויקרא ר"ח ניסן

בתפילת שחרית היום השתתפו תלמידי ישיבה"ק לצעירים שפע חיים בביתר עילית, לרגל ראש חודש ניסן, וכאות הוקרה על התמדת התורה ושמירת הזמנים משך כל הזמן העעל"ט.

מרן שליט"א עבר לתפילת הלל לפני העמוד, ועלה רביעי לתורה. אחר התפילה קראו קרבן הנשיא כנהוג. לאחר התפילה יצא מרן שליט"א לברכת האילנות בחצר ביתו, מרן שליט"א נעמד ליד ב' אילני פרי המלבלבים פרחים, ובירר מרן שליט"א אם במהלך השנה אוכלים מפירות האילן, ואח"כ בירך הברכה כפי הנוסח בסידור כתר נהורא - צאנז.

אחר ברכת האילנות ניגש העסקן הרה"ח ר' שמעון צבי איידליס מנהל קהלה קדושה קרית צאנז, והגיש עוד רשימה של התורמים עבור מגבית קמחא דפסחא, ובירך מרן שליט"א מברכות קדשו לכל התורמים והנדיבים.

לאחמ"כ נערך שמחת הברית לבן הר"ר יעקב וינגורט מבית שמש (ב"ר מרדכי מפעיה"ק). אחר הברית עברו תלמידי ישיבה"ק לצעירים שפע חיים בביתר בסך אצל כ"ק מרן שליט"א, והעניק להם מרן שליט"א הגדה של פסח הליכות חיים, כאות הוקרה על היבחנם על כל החומר הנלמד בזמן החורף העעל"ט. מרן שליט"א הביע בפני עם המנהל הרוחני הרה"ג ר' ישראל חיים שטרן שליט"א, והרמ"ם הרה"ג ר' אליהו מנחם שכטר והרה"ג ר' יעקב שמריהו בינדר כי הוא שומע תמידין כסדרן 'גוטע גריסין' מבחורי הישיבה והלימודים, והאציל עליהם מברכות קדשו.

בערב הגיע מרן שליט"א להיכל הגדול חבוש בשטריימל לסידור חופה וקידושין אצל החתן בנש"ק החבר יוסף נ"י בן הרה"ג ר' צבי אלימלך לייפער שליט"א מנהל רוחני דישיבה"ק מתיבתא דברי יציב בחיפה (בן כ"ק האדמו"ר מנדבורנא פתח תקוה שליט"א),

לתורמים המקבלים את תשורות הקודש, שתחול הברכה על כל אלו, וכל התורמים והעוזרים והמסייעים, חברי ההנהלה הפועלים ללא ליאות, וכל הגבאים המסורים, יזכו לראות רוב ברכה והצלחה וסיעתא דשמיא בכל אשר יפנו, ובזכות שמסייעים למשפחות הקרובים והידידים, יתברכו כל אחד בכל הצריך לו ויזכו לחוג את חג במצות בשמחה.

יום רביעי פר' ויקרא ד' ניסן

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר יקותיאל משה קנפלאר מקרית צאנז טבריה (ב"ר אברהם יהודה מיוניאן סיטי, וחה"ר יצחק אייזיק לוי מפעיה"ק), ולבן הר"ר ישראל ברנד מפעיה"ק (ח"ר שמשון רביץ מפעיה"ק). בערב השתתף מרן שליט"א בשמחת השבע ברכות שנערך ע"י מפעל החסד הגדול שפע חיים ורחמים לכבוד הנגיד הנדיב ר' יוסף דוד קרמר הי"ו מרעננה, לרגל שמחת נישואי בתו. מרן שליט"א ערך שולחן לחיים והאציל מברכות קדשו לחתן ולמחותנים. אח"כ קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה, וחזר לביתו.

בחצרות קדשינו

היסטורית ונדירה לגדולי הנדיבים שיתנו מהונם למען קמחא דפסחא של עזר לקהל: א מצה פון רעבנ'ס חבורה, שנאפית בר"ח ניסן בהיימישע מצות. תשורת המצה תחולק למי שיתן 3,600 ₪ עבור אחינו ובשרנו. בשבוע האחרון, אור ליום רביעי ד' בניסן, זכו חברי ההנהלה להיכנס שוב אל הקודש פנימה עם כל תשורות הקודש. מרן שליט"א האציל מברכות קודשו לתורמים למגבית קמחא דפסחא שע"י 'עזר לקהל' המקבלים את תשורות הקודש: "שתחול הברכה על כל אלו [המצות והיין והנרות], וכל התורמים, וכל העוזרים והמסייעים, חברי ההנהלה הפועלים ללא ליאות וכל הגבאים המסורים, יזכו לראות רוב ברכה והצלחה וסיעתא דשמיא בכל אשר יפנו,

ע"ב הרה"ח ר' ראובן יואל לנדאו מאלעד (בן הג"ר משה גדליה שליט"א רב ביהמ"ד ישמח משה בנתניה וראש רשת כוללי יו"ד בארה"ק).

בקודש פנימה נכנס היום הגה"צ רבי נחמן רוטנר שליט"א אב"ד חליסה, והגיש את ספרו החדש 'אור הנר' דרשות לשבת הגדול ושבת שובה.

יום שני פר' ויקרא ב' ניסן

בתפילת שחרית היום לא אמרו 'יהי רצון' אחר קריאת התורה.

יום שלישי פר' ויקרא ג' ניסן

בערב לפני תפילת מעריב, נכנסו לקו"פ מראשי וגבאי 'עזר לקהל' בארה"ק, לקראת מגבית 'קמחא דפסחא' שע"י עזר לקהל. מרן שליט"א התעניין משך זמן על פעילות הצדקה לקראת חג הפסח, ואודות התשורות הקודש המיוחדות, מצה מחבורת כ"ק מרן שליט"א, בקבוקי יין ומה נשתנה ליכט. אח"כ האציל מברכות קדשו

תשורה היסטורית ונדירה! א מצה פון רעבנ'ס חבורה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בירך את התשורות של עזר לקהל והביע את קורת רוחו מההיקפים הגדולים של חלוקת קמחא דפסחא ע"י עזר לקהל

התרגשות עצומה נרשמת בקרב חברי הנהלת עזר לקהל, לאור העובדה שכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א התבטא השבוע כאשר נכנסו לפניו כמה מחברי ההנהלה, שנתן סכום כפול ביום הפורים לעזר לקהל, משום שרואה שמתחוללים מעשי חסד כבירים ונבנה עתיד מבורך ומבוסס שעוד יחולל גדולות ונצורות. כ"ק מרן שליט"א הביע את אמונו הגדול בכל הפעילות וכך זכו חברי ההנהלה לקבל הורמנא דמלכא, לתת תשורה

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא יקרא, מורה ודאין, צנא מלא ספרא, מרביץ תורה והוראה, ערוגת הבושם, ה"ה

הגאון רבי **ברוך שווארץ שליט"א**

רב ביהמ"ד קהל חסידים ודומו"צ קהלתנו הק' במאנסי

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב

שמחת אירוסי הבת הכלה תחי'

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכה לראות דורות ישרים ומבורכים, מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

בס"ד

יום בבית ה'

א' ניסן

שותף בלימוד בבית ה'

הרה"ח ר' **ראובן יואל לנדאו** הי"ו
אב"י באלעד

לזכות שמחת נישואי בתו הכלה תח"י במזל טוב ובשענומ"צ

א' ניסן

שותף בלימוד בבית ה'

הרה"ח ר' **צבי אלימלך לייפער** שליט"א
מנהיג ישיבתו הק' בחיפה

לזכות שמחת נישואי בנו היקר הבה"ח החבר החתן **יוסף שי'** במזל טוב ובשענומ"צ

ה' ניסן

שותף בלימוד בבית ה'

נודב בהוקרה רבה לעמלי התורה בכלולי השי"ס הרה"ח ר' **פנחס בלומענבערג** הי"ו
אב"י במאנסי יצ"ו

לעני האשה החשובה מרת **חנה** בת הרה"ח ר' **משה יוסף** ע"ה נלביע ה' ניסן

ג' ניסן

שותף בלימוד בבית ה'

הרה"ח ר' **יוסף זונדל לאנדא** הי"ו
אב"י בבארא פארק

לזכות שמחת נישואי בתו הכלה תח"י עב"ג הבה"ח **שלמה הלוי שי'** בשענומ"צ ובמזל טוב

ה' ניסן

שותף בלימוד בבית ה'

הרה"ח ר' **שלום דוב שפיצר** שליט"א
אב"י בביתר

לזכות הכנסת בנו יקירו הבה"ח **אליהו ירוחם שי'** לעול תורה ומצוות במזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

ה' ניסן

שותף בלימוד בבית ה'

הרה"ח ר' **יעקב רייניץ** הי"ו
אב"י בקרית צאנז נתיב

לזכות הכנסת בנו יקירו הבה"ח **משה שי'** לעול תורה ומצוות במזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

ז' ניסן

שותף בלימוד בבית ה'

נודב בהערצה והתעוררה רבה לעמלי התורה בכלולי השי"ס לעילוי נשמת הגה"ח ר' **יוסף זונדל** ב"ר מנחם

זאב **מוטצען ז"ל** נלביע ז' ניסן תש"פ

"ותלמוד תורה כנגד כולם" ובודאי שלזכות וחשיבות מרובה היא לרכוש זכות שותפות לפחות ליום אחד! של לימוד בכלולי השי"ס. נדבתי השי"ת הבחור בתורה לדוד המלך (שבת 7) כי טוב יום בחצריך מאלף, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה. מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח.

לימוד וחינוך כל ימי השבעה
מיסודו של ב"ק מור אמו"ר כונאנו ז"ע
בנשיאת ב"ק מור אמו"ר שליט"א

לתרומות והנצחות: הר"ר שמואל בורד - 054-8441601

ובזכות שמסייעים למשפחות הקרובים והידידים, יתברכו כל אחד בכל הצריך לו ויזכו לחוג את חג במצות בשמחה".

במשך זמן רב התעניין מרן שליט"א על פעילות הצדקה לקראת חג הפסח ואודות התשורות המיוחדות, המצה מחבורת מרן שליט"א, בקבוקי היין המפוארים, וה'מה נשתנה לעכט'.

ליל הסדר מוקדם – שולחן ערוך: בעזר לקהל מקיימים את דברי השולחן ערוך בסעיף הראשון בהלכות פסח, אשר נהגו ללמוד כבר ביום הפורים, בדברי הרמ"א שם "ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך יום טוב פסח", ומיד הולכים מחיל אל חיל, ובמוצאי שבת האחרון התאספו המוני אנשי שלומינו בכל אתר ואתר ובכל קהילותינו הק', לליל הסדר מוקדם, בבתי מדרשנו במוצאי שבת קודש שעבר עלינו לטובה פרשת פקודי אור לראש חודש ניסן, בהן נטלו כל המשתתפים חלק במגבית קמחא דפסחא, לתמוך בסכומים הגונים במשפחות אחינו ובשרינו המשוועים לעזרה לקראת חג הפסח הבעל"ט. האירועים התקיימו באלעד, אשדוד, בית שמש ברמה ב', בבית שמש ברמה ד', בבני ברק, בירושלים ובמודיעין עילית, ובשבוע האחרון גם בחיפה.

תשורות הקודש: כאמור, מלבד תשורת הקודש ההיסטורית שכאמור תינתן למי שיתן 3,600 ₪, נענה מרן שליט"א לתת גם תשורות של 'מה נשתנה לעכט' לכל הנודבים סך של 620 ₪. מי שיתן 1,200 ₪ יזכה לקבל יין מבורך לארבע כוסות.

מלבושים נאים ומהודרים: א ערליכע בעקיטשע אויף יו"ט, לקראת חג הפסח הבעל"ט מחולקים לכל אנשי שלומינו תלושים בעלי הנחה משמעותית ומיוחדת לרכישת ביגוד חדש ומהודר לחג ברשתות ההלבשה והביגוד 'דסקל' ו'רויאל', ניתן יהיה לקבל את תלושי ההנחה בשבועות הקרובים אצל גבאי עזר לקהל בכל אתר ואתר וכפי שיפורסם בקוי הקהילות.

כמו"כ נמסר מעזר לקהל כי לטובת כלל אנ"ש הושג הטבה מיוחדת וסבסוד משמעותי ברשת הכובעים המפורסמת 'בלסנו', לרכישת כובעי סאמעט איכותיים ומפוארים ממשי רחיץ במחיר 550 ₪ בלבד, הכובעים נמכרים ברשת חנויות דסקל בסניפי בני ברק אלעד ואשדוד בלבד.

כמו כן הושגו תלושים לרכישת משקפיים בחנות אופטימה בירושלים ב-40% הנחה.

יש לשים לב כי מלאי תווי הקניה מוגבל, ניתן יהיה להשיג את תווי הקניה במהלך השבועיים הקרובים

שידוכים בחצר קדשנו. כולם כולם רוצים להיות שותפים ולהיכנס אל הקוויטל המקודש של 'כפליים לתושיה', לקראת שביעי של פסח הבעל"ט, אז יהיו בעז"ה שני מעמדים רבי-הוד.

מעמד התפילה - "שערי ישועה": הראשון והגדול שבהם הוא מעמד התפילה "שערי ישועה". במסגרתו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א יקבל לידי הק' את הקוויטל בו יירשמו הנדיבים של "שמחם" מכל העולם כולו, ומרן שליט"א יעתיר בעדם להיזכר ולהפקד בדבר ישועה ורחמים, בשעת פתיחת ארון הקודש בשביעי של פסח. בשנים האחרונות מתפרסמות ישועות מופלאות של יהודים שזכו לישועות מעל לדרך הטבע. רבים ראו ישועות מופלאות בעיניהם.

מעמד הגאולה - "תורת ישועה": בנוסף לזה ייערך מעמד הלימוד "תורת ישועה". למעלה ממניין אברכים חשובים תלמידי חכמים מופלגים מפארי עמלי התורה בחצר קדשנו, יתאספו בליל שביעי של פסח במשכן קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, וילמדו במשך כל אותו הלילה המלומד בנסים לזכותם של הנדיבים שצירפו את שמותיהם למעמד זה. ובעלות השחר, בעת שחושך ואור משמשים בערבוביא, ביום הישועות והגאולה שביעי של פסח, יעמדו אותם אברכים ויעתירו ברגש רב על כל השמות האלו שיזכרו ויפקדו בישועה ורחמים.

מגזין החג של שמחם: בימים אלו מודפס המגזין הצבעוני והייחודי של 'שמחם' שיספר את הסיפור האקטואלי של השידוכים בדורנו ברב-שיח רב תוכן ומעורר השראה של גדולי ראשי הארגונים והשדכנים בארץ. במגזין גם טורים עשירים ומאלפים מאת: הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א, הרה"צ רבי חיים יצחק קאפף שליט"א, המחנך הרב פנחס ברייער שליט"א, ועוד שלל כתבות ותמונות. שווה לחכות. המגזין זכה לחסויות ומטרתו להביא למודעות הציבור את החשיבות לעשות ולפעול למען שידוכים.

בין גאולה לגאולה: "טייערע אנשי שלומנו! הפעם אף אחד לא מוותר על הזכויות הרבות ועל מעיין הישועות שנובע בשביעי של פסח תחת דגלו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. כל צאנזער חסיד מכריז: הנני, כדי שבחודש שבו נגאלו ובו עתידין להיגאל, תבוא גאולה בס"ד למצפים לישועה, ותבוא גאולה לנותנים בעדם, על כן היו נא עמנו לעמוד לימינו לסמכנו" – פונה נרגשות מנהל מרכז 'שמחם', מוה"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו אל קהל אנ"ש.

בלבד! אצל גבאי עזר לקהל בכל אתר ואתר, וכפי שיפורסם בקוי הקהילות.

ויענו כל אנשי שלומינו 'יחדיו': לקראת חג הפסח בהם הצריכה בכל משפחה גדלה והולכת, יצרנו שיתוף פעולה עם ארגון 'יחדיו' הפועל במהלך כל השנה למען הוזלת סל הקניות לציבור קהילות הקודש ובשבוע האחרון נשלחו לכל אנשי שלומנו כרטיס הנחות משתלם ומשמעותי הכולל הנחות קבועות בעשרות חנויות ורשתות נבחרות בריכוזים החרדיים, הכרטיס יגיע אליכם בקרוב לתיבת הדואר יחד עם פרוספקט ההנחות המלא, כרטיס 'יחדיו' שימושי לכל ימות השנה וכולל גם הנחות ייחודיות לתקופות החגים, השימוש בכרטיס הינו לצורך אישי בלבד ואין להעבירו.

הכרטיס אמור להגיע ממש בימים אלו. באם הכרטיס לא הגיע עד תחילת השבוע של פרשת צו, יש לצלצל למרכז 'משיע ומגן' שע"י עזר לקהל, בטל': 03-44-65-309, שלוחה 6.

*

פנייה נרגשת אל קהל הקודש: "מאות משפחות אחינו ובשרינו זועקים: מרור זה על שום מה? למה מגיע לנו להרגיש בחג החירות 'מרור'? מאות ילדי אחינו ובשרינו שואלים: הרבה יותר מארבע קושיות! איך תהיה לנו שמחת חג? למה בבית שלנו אין בשר? למה עדיין לא קנו לי נעליים? למה המקרר שלנו ריק בפסח? למה אבא נראה עצוב ולחוץ? למה המשקפיים שלי עם סלוטייפ? למה נשארתי עם החולצה הקרועה? ברודער ברודער: ענטפער מיר מיט א גוטע נתינה, און מאך לעכטיג מיין הייליגע יו"ט".

לתשומת לב – חדש! בקו של עזר לקהל, ניתן לשמוע בפלטפורמה מעניינת את מצב המגבית והיעדים, בכל עיר ועיר, אונליין אוטומטית, וניתן כמובן גם לתת שם את הקמחא דפסחא שלכם. שווה להקשיב: 1700-720-750 שלוחה 5.

ויהי רצון שנזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים עוד בהאי שתא בזכות הצדקות שעושין אלו עם אלו.

המוני אנ"ש מכל רחבי העולם מקדימים

בחמימות ובמאור פנים את שליח מרכז 'שמחם'

לקראת המעמדים רבי-ההוד בשביעי של פסח

בימים העמוסים של ערבי פסחים, נוסע במסירות מוה"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו מנהל מרכז 'שמחם' דחסידי צאנז, בין ריכוזי אנ"ש, והמוני חסידים ואנשי מעשה מצטרפים בכל לבב להיות שותפים עם המפעל הגדול שפועל ללא ליאות ושם לילות כימים למען

בהנהלת משתמרת לכל אחד מאנשי-שלומו אשר ברצונו להצטרף אל שורות הלומדים והנבחנים, אם באיתור שיעור יומי מתאים ואם באיתור חברותא - בבקשה לפנות אל אחד משליחי הקודש, נציגי משתמרת, שבכלל קהילות הקודש.

מרכז 'שמחם' דחסידי צאנו חילק תווי קנייה בשווי עשרות אלפי ₪ לכבוד חג הפסח, למשפחות השדכנים והשדכניות העושים שליחותם קודש במשך השנה

לאות הוקרה והערכה לשדכנים ולשדכניות שעובדים במסירות לילות כימים במשך שנה לעשות שליחותם נאמנה ולהרבות שידוכים בישראל בשיתוף פעולה הדוק עם שמחם, כאשר ההתמודדות היא לא פשוטה לנוכח אתגרים גדולים והצעות שעולות ונופלות, חילק מרכז 'שמחם' להם ולמשפחותיהם תווי קנייה בשווי עשרות אלפי ₪.

החלוקה התאפשרה תודות לתרומתו הנדיבה של שר הצדקה והחסד, שליח להביא מזור והצלה לחולי ישראל ועושה חסד לאלפים, הרה"ח מוה"ר חיים שפירא הי"ו מעיה"ק ירושלים, שנענה בעין יפה וברוח נדיבה להקדיש סכום עתק מחלוקת הענק שלו, עבור ציבור השדכנים והשדכניות שעובדים שם שמחם. מוה"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו, מנהל מרכז 'שמחם' דחסידי צאנו מבקש להודות לו על תרומתו הנדיבה ומאחל לו אורך ימים ושנות חיים ושמחה תמיד.

פעילות עניפה בארגון ההדרכה 'דרכי חיים'

עם התחדשות ארגון ההדרכה, נערכו שוב בהיכל הישיבה פעיה"ק סדרת שיעורים בכלכלה נבונה ע"י הרה"ח ר' מרדכי ויזל הי"ו מפעיה"ק לרווחת ולתועלת כלל החתנים נ"י.

לאור הביקוש הרב וההצלחה המרובה, התווסף גם המדריך הוותיק הרב משה ברגר מירושלים עיה"ק לצוות המדריכים של ארגון ההדרכה דרכי חיים.

בתוך כך נערכים בארגון לקראת יום העיון המרכזי למדריכי אנ"ש יחד עם דיני קהלתנו הק' המתעסקים בתחום, שיתקיים אי"ה בקרית מלך רב ביום כ"ה ניסן הבעל"ט, בשיתוף עם אנשי מקצוע מהשורה הראשונה, על מנת ליתן מענה מקיף לכל סוגי השאלות הצצים והעולים בעבודה קדושה זו.

בתקופה זו מתקיימת גם ההרשמה עבור ההדרכה לחודשים הבעל"ט, לפרטים והרשמה ניתן לפנות למזכיר הארגון בטל' 055/6721166.

עוד בגלותי לגאלני: לא כל אחד מסוגל לעשות למען שידוכים, אבל לפחות פעם אחת בשנה, כל אחד יכול! על ידי השתתפות במגבית מעוררים רחמים בעלמא הדין ובעלמא דאתי, ואפשר לעשות בס"ד גדולות ונצורות! זה הזמן להצטרף – איש לא נעדר! כשנהר- דינור של ישועות זורם – אף אחד לא הולך לצד אחר. כולם באים לחטוף ממיימיו. היו נכונים ליום השביעי. שביעי של פסח!

מקדימים ישועות, מצלצלים כבר עכשיו: 09-88-515-88, שלוחה מס' 9.

מפעל התורה 'משתמרת' מסכם חורף של התחדשות

משב רוח מרענן של התחדשות הקיף בחורף החולף את מפעל התורה הגדול של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, תורתם משתמרת. כאשר עם התמנותו של המנהל הרב משה קלוגר, בידי הקודש, נוסף נופך מיוחד של התרחבות השורות והמסגרות בתוספת מרובה, בכמות ובאיכות.

נקודת ההתעצמות הרבתית ביותר היתה כמובן בעם המעמד המיוחד לכלל עמלי הפרנסה בחצר קדשנו, שנחגג יחד עם פתיחת מסגרת 'דף השינון' אשר לומדיו יסיימו בחודש הבא את מסכת ביצה, מתוך שינון יום-יומי מתון שמעניק להם חדות התורה וידיעתה וסיפוק רב, כפי אשר יעיד כל אשר לומד ונבחן במסגרת זו. באותו מוצאי-שבת קודש, בעת המעמד הגדול, הצטרפו מאות נבחנים חדשים אל שורות 'משתמרת'.

אל חג הפסח מגיע מפעל התורה מתוך סיפוק מיוחד וסיכומם של חודשים פוריים, כאשר על השולחן נמצאות עוד תוכניות רבות ומתחדשות, אשר מתאפשרות בזכותם של נדיבי הלב בחצר קדשנו, יחידי היחידים הזוכים להיכנס לשולחן המזרח של 'פרנסי החודש' והנדיבים הנכבדים המנדבים את 'פרנס המבחן'.

ב'משתמרת' הניחו דגש לא רק על דרבון מאות הנבחנים החדשים, אלא גם כדי לעודד ולנסוך התחדשות בעשרות מאנ"ש אשר נחלשו במהלך החורף. במיוחד לשם כך שוגרה השבוע הודעה מיוחדת לאותם עשרות מאנ"ש על-ידי הגה"צ אב"ד קרית צאנו טבריה והגלילות שליט"א, אשר בשיחה של דקות בודדות, חיזק את ידיהם והביע את גודל הסיפוק וההנאה הרוחנית אשר שואב כל מי שמשלב בלימודיו את השינון והמבחן לצד גודל קורת הרוח שהדברים גורם על שולחנו של מלך.

בימים אלה, כאשר לומדי 'הדף היומי' מתכוננים לסיום מסכת סנהדרין והתחלת מסכת מכות, פונים